

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور
۶۳. بودجه بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر مطالعات زیربنایی

دوره یازدهم - سال اول

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

شماره ثبت: ۳۰۰

کد موضوعی: ۲۵۰

شماره مسلسل: ۱۷۳۸۹

بهمن‌ماه ۱۳۹۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۱.....	تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ و تغییرات آن نسبت به بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ در بخش مسکن،
۳.....	عمران شهری و شهرسازی
۲۴.....	۲. برآورد اعتبارات بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی برحسب امور، فصل
۲۶.....	۳. بودجه دستگاه‌های اجرایی در بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی
۳۴.....	۴. برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی
۳۷.....	۵. اعتبارات و بودجه شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
۴۴.....	جمع‌بندی و پیشنهادها
۴۷.....	منابع و مأخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۶۳. بودجه بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی

چکیده

گزارش بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در بخش مسکن، توسعه شهری و شهرسازی با هدف تبیین، تحلیل و ارزیابی این لایحه، با ارائه تحلیل تطبیقی تبصره‌های مرتبط در ماده‌واحد لایحه بودجه و جداول امور و فصول بخش‌های پیشنهادی تهیه و تدوین شده است.

بر این اساس ساختار کلان بودجه در این بخش به صورت تطبیقی با قانون بودجه مصوب سال جاری (۱۳۹۹) و همچنین عملکرد سال ۱۳۹۸ مقایسه شده است.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، سهم کلی اعتبارات امور مسکن، عمران شهری و روستایی از کل امور دهگانه نسبت به سال گذشته اندکی افزایش یافته (۰/۵ درصد) و به ۸۱ صدم درصد (۰/۸۱٪) رسیده است. اگرچه اعتبارات هم در کل امور مسکن، عمران شهری و روستایی و هم به تفکیک فصل مسکن و فصل توسعه و خدمات شهری و روستایی، با افزایش روبه‌رو بوده است، اما این میزان رشد کمتر از پیش‌بینی نرخ تورم سال ۱۴۰۰ است. به بیان دیگر، تأثیر اعتبارات در صورت سهم تخصیص مشابه، در عمل کمتر از سال ۱۳۹۹ خواهد بود.

بر این اساس کل اعتبارات امور مسکن، عمران شهری و روستایی به ۴۸۹۳ هزار میلیارد تومان می‌رسد که افزایشی بیش از ۲۱ درصد نسبت به سال ۱۳۹۹ داشته است.

با ملاحظه برخی آثار کمی و کیفی عواملی مانند نرخ تورم بالا در سال ۱۳۹۹ و امتداد آن در سال ۱۴۰۰ می‌توان انتظار داشت که به‌رغم افزایش اسمی اعتبارات فصل مسکن (۱۴/۳ درصد)، اثربخشی اعتبارات این بخش در سال ۱۴۰۰ در مقایسه با سال جاری کمتر باشد. در فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری نیز با احتساب رشد حدود ۲۱/۹ درصدی، انتظار می‌رود دشواری‌ها و محدودیت‌های تخصیص سال‌های جاری کماکان تداوم یابد. کاهش منابع مالی شهرداری‌ها در برخی قوانین دیگر، دشواری‌های اجرایی و عملیاتی مدیریت شهری را در سال ۱۴۰۰ افزایش می‌دهد. مقایسه رشد اعتبارات هزینه‌ای در مقایسه با اعتبارات سرمایه‌ای هم نشان می‌دهد، این افزایش عمدتاً صرف مصارف جاری نظیر جبران حقوق و دستمزدها خواهد شد.

بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور نشان می‌دهد که این تبصره‌ها نسبت به قانون بودجه سال گذشته تغییرات اندکی داشته‌اند و شاکله تبصره‌های مرتبط با این بخش حفظ شده

است. مهم‌ترین تغییرات ایجاد شده مربوط به تبصره‌های «۵»، «۶»، «۸»، «۱۶» و «۱۸» ماده‌واحد است. در تبصره «۵» هزینه‌کرد منابع حاصل از انتشار اوراق مالی اسلامی در بازآفرینی شهری در بافت‌های فرسوده، تاریخی و پیرامون حرم‌های مطهر از شرکت مادر تخصصی بازآفرینی شهری ایران سلب شده است.

در بند «د» تبصره مزبور نیز سهم بازآفرینی شهری در انتشار اوراق توسط شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته به آنها به نصف کاهش یافته است.

در تبصره «۶» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به مالیات بر خانه‌های گران‌قیمت اشاره‌ای نشده است.

در تبصره «۸» هزینه‌کرد اعتبارات حاصل از بند «ب» این تبصره به‌جای احداث واحدهای مسکونی اجتماعی و حمایتی به طرح اقدام ملی تأمین مسکن اختصاص داده شده است. البته عملیات آماده‌سازی، محوطه‌سازی، تأمین خدمات روبنایی و زیربنایی و تکمیل واحدهای مسکن مهر، طرح‌های بازآفرینی شهری و احیای بافت‌های فرسوده کماکان جزو سایر محل‌های هزینه‌کرد منابع حاصل از این بند همانند قانون بودجه سال گذشته هستند. همچنین می‌توان به افزایش ۵ هزار میلیارد ریالی برای برنامه احیای بافت‌های تاریخی از طریق منابع تحصیل شده و همچنین تکمیل مصلی تهران اشاره کرد.

در تبصره «۹» ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، معافیت عوارض تغییر کاربری موضوع این تبصره علاوه بر وزارت آموزش و پرورش برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز در نظر گرفته شده است که با توجه به تجربه دشوار سال ۱۳۹۹ در برخورد با همه‌گیری ویروس کرونا (کووید ۱۹)، نیاز به توسعه مراکز بهداشتی و درمانی را دوچندان می‌کند و با توجه به نیازهای گسترده مالی وزارت بهداشت و درمان در این شرایط، رجوع به فروش این اراضی در برهه اخیر غیرمنطقی بوده و پیشنهاد می‌شود، اراضی متعلق به این وزارت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ حذف شود.

در تبصره «۱۴» ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، مبلغ ۵۰ هزار میلیارد ریال جهت مسکن محرومان و مسکن رزمندگان معسر اختصاص یافته است.

مقدمه

قانون بودجه سالیانه، ابزاری برای حرکت دولت‌ها در مسیر برنامه‌های توسعه، شفافیت اجرا، انضباط بخشی مالی، امکان ارزیابی عملکرد، برآورد فعالان اقتصادی از تحولات کلان سال آینده و تنظیم فعالیت خود منطبق و متنظر با شرایط بودجه است. اما سالیان متعدد است، انحراف قابل توجه از محورهای بودجه نظیر مالیات، فروش نفت، مولدسازی دارایی‌ها، فروش اوراق، استفاده از منابع صندوق ملی توسعه، نرخ تسعیر ارز مشاهده می‌شود و در کنار تبعات جدی کسری بودجه، این موضوع به پیش‌بینی‌پذیری و ثبات توسعه آسیب جدی وارد می‌آورد.

متأسفانه در اجزای بودجه امور و فصول و برنامه‌های بخش مسکن شفافیت، انضباط و تناظر افقی و عمودی موضوعات مشاهده نمی‌شود و گاه با ارائه آمار تجمیعی عملاً ارزیابی و سنجش عملکرد اجرایی در مقایسه با بودجه در موضوعات مختلف، ناممکن یا بسیار دشوار می‌شود.

همچنین انتظار می‌رود بودجه آینه منعکس‌کننده اعتبارات مورد نیاز برنامه‌ها و طرح‌های حوزه مسکن باشد و به‌عبارت‌دیگر بتوان جزئیات برنامه‌های اجرایی مسکن را در تناظر بودجه بررسی کرد که متأسفانه این مهم فراهم نشده است.

به لحاظ تخصیص اعتبارات و تغییرات سهم امور و فصول مرتبط با بخش مسکن نیز، در سالی که افزایش قیمت مسکن با بیش از ۱۰۰٪ در یک سال رکورد تاریخی تمام ادوار را می‌شکند و استطاعت، دسترسی و دوره انتظار خرید مسکن به سخت‌ترین شرایط خود می‌رسد، انتظار می‌رود که راه‌حل درمانی برای این موضوع در بودجه انعکاس یابد، موضوعی که بازهم در لایحه مغفول مانده است.

۱. تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ و تغییرات آن نسبت به بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ در بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی

بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور نشان می‌دهد که این تبصره‌ها نسبت به قانون بودجه سال گذشته تغییرات اندکی داشته‌اند و شاکله تبصره‌های مرتبط با این بخش حفظ شده است. مهم‌ترین تغییرات ایجاد شده مربوط به تبصره‌های «۵»، «۶»، «۸»، «۱۶» و «۱۸» ماده‌واحد است. در تبصره «۵» ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ هزینه‌کرد منابع حاصل از انتشار اوراق مالی اسلامی در بازآفرینی شهری در بافت‌های فرسوده، تاریخی و پیرامون حرم‌های مطهر از شرکت مادر تخصصی بازآفرینی شهری ایران سلب شده است؛ درحالی‌که در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ اولویت هزینه‌کرد این اوراق با برنامه‌های بازآفرینی شهری بود. همچنین در بند «د» تبصره مزبور نیز سهم بازآفرینی شهری در انتشار اوراق توسط شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته به آنها به نصف (از ۲۰ هزار میلیارد ریال به ۱۰ هزار میلیارد ریال) کاهش یافته است.

در تبصره «۶» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به مالیات بر خانه‌های گران‌قیمت اشاره‌ای نشده درحالی‌که در قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹، در بند «ت» تبصره مزبور به موضع مالیات بر واحدهای مسکونی با ارزش روز معادل یکصد میلیارد ریال و بیشتر اشاره شده بود.

در تبصره «۸» که برای اولین بار در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مطرح شد و متعاقب آن در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و همچنین در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نیز با تغییراتی حفظ شده است، هزینه‌کرد اعتبارات حاصل از بند «ب» این تبصره به‌جای احداث واحدهای مسکونی اجتماعی و حمایتی به طرح اقدام ملی تأمین مسکن اختصاص داده شده است. البته عملیات آماده‌سازی، محوطه‌سازی، تأمین

خدمات روبنایی و زیربنایی و تکمیل واحدهای مسکن مهر، طرح‌های بازآفرینی شهری و احیای بافت‌های فرسوده کماکان جزو سایر محل‌های هزینه‌کرد منابع حاصل از این بند همانند قانون بودجه سال گذشته هستند. با این تغییر، عملاً اعتبار مسکن اجتماعی که برای سه دهک پایین درآمدی جامعه حیاتی و مورد نیاز است به‌صرف برنامه‌های اقدام‌های حمایتی کمیته امداد امام خمینی (ره) تقلیل می‌یابد، هرچند در سال‌های گذشته نیز مسکن اجتماعی و حمایتی عملکردی نداشته است و این در حالی است که طرح اقدام ملی مسکن دولت نیز این سه دهک را پوشش نمی‌دهد. از دیگر تغییرات بند «ب» تبصره «۸» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ باید به افزایش ۵ هزار میلیارد ریالی برای برنامه احیای بافت‌های تاریخی از طریق منابع تحصیل شده و همچنین تکمیل مصلی تهران اشاره کرد.

در تبصره «۹» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، معافیت عوارض تغییر کاربری موضوع این تبصره همچون قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ علاوه بر وزارت آموزش و پرورش که مسبوق به سابقه چندین ساله است برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز در نظر گرفته شده است.

به نظر می‌رسد این تبصره اگرچه می‌تواند در راستای مولدسازی منابع و امکانات دولتی تلقی شود، اما باید به جد تبعات و عوارض احتمالی آن را مورد توجه قرار داد و وزارت راه و شهرسازی به‌عنوان متولی اصلی نظارت و هدایت توسعه شهری، این مسئله را پایش کند. به‌ویژه آنکه تجربه نشان داده است در توسعه مجدد اراضی دولتی و نظامی، به‌منظور کسب حداکثر منابع مالی، تغییر کاربری زمین‌ها به کاربری‌های انتفاعی همچون کاربری تجاری و کاربری مسکونی، بیشتر اتفاق می‌افتد؛ درحالی‌که اراضی مورد نیاز کاربری‌های خدماتی به‌سختی تأمین می‌شود.

با توجه به شیوع گسترده ویروس کرونا و همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ که نیاز به توسعه مراکز بهداشتی و درمانی را دوچندان کرده است و از آنجا که در اغلب شهرها کاربری درمانی از سرانه مطلوبی برخوردار نیست و فعالیت‌ها و حرف وابسته به پزشکی به‌ویژه در کلان‌شهرها نابسامان هستند، فروش و تغییر کاربری اراضی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در برهه اخیر غیرمنطقی بوده و پیشنهاد می‌شود اراضی متعلق به این وزارت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ حذف شود.

در جدول ذیل تبصره «۱۴» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، مبلغ ۵۰ هزار میلیارد ریال جهت مسکن محرومان و مسکن رزمندگان معسر اختصاص یافته که نسبت به قانون بودجه سال گذشته شاهد گشایش و شفافیت در این زمینه هستیم. چراکه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ اختصاص اعتباری برابر با صدودو هزار میلیارد ریال به تولید و اشتغال (بند «الف» تبصره «۱۸»)، حمل و نقل ریلی، مسکن و نهاده‌های کشاورزی و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر در نظر گرفته شده بود که هرچند سرجمع اعتباری قابل توجه است، با این وجود محل هزینه‌کرد آن به‌طور

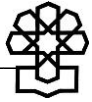

شفاف تبیین نشده بود و مشخص نبود که چند درصد از این اعتبار سهم بخش مسکن خواهد شد. در بند «ه» تبصره «۱۶» در راستای حمایت از فرزندآوری و تعالی خانواده، پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ودیعه مسکن به میزان هفتصد میلیون ریال با بازپرداخت حداکثر ۲۰ ساله برای خانواده‌های فاقد مسکن که صاحب فرزند سوم شده یا می‌شوند، تکلیف شده است که این موضوع را می‌توان در راستای حمایت از فرزندآوری و افزایش جمعیت، اقدامی اگرچه کوچک اما مفید ارزیابی کرد. همچنین همچون قانون بودجه سال ۱۳۹۹، تکالیفی در زمینه ارائه تسهیلات ویژه به کارکنان و بازنشستگان ناجا و نیروهای مسلح ارائه شده است.

از دیگر تغییرات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ باید به تبصره «۱۸» اشاره کرد که به کمک بلاعوض با تسهیلات بانکی برای اجرای برنامه‌های جهش تولید، ایجاد اشتغال مولد و تثبیت اشتغال موجود و کمک به کسب‌وکارهای آسیب‌دیده از بیماری کووید ۱۹ می‌پردازد. با این وجود محل هزینه‌کرد آن به‌طور شفاف تبیین نشده و مشخص نیست که چند درصد سهم بخش مسکن خواهد شد و به نوعی ابزار قدرت و مدیریت فاقد شفافیت برای سازمان برنامه و بودجه تلقی می‌شود و امکان حسابرسی دقیق، ارزیابی و شفافیت را از بودجه سلب می‌کند.

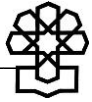
جدول ۱. مقایسه تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ در بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی

دلائل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
تبصره «۴»			
این تبصره زمینه و ابزار خوبی برای تأمین مالی برای ورود بخش خصوصی به تأمین و شراکت در زیرساخت‌های خدمات عمومی و زیرساخت‌های عمرانی کشور در وضعیت ضعف مالی کشور است. البته عبارت «اجازه داده می‌شود» از حیث مفهوم اجازه، ابهام دارد و شاید بهتر بود تا بانک‌ها مکلف به انجام این امر شوند. همچنین عبارت بانک‌های تجاری و تخصصی فاقد تعریف قانونی هستند. شایان ذکر است سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور فاقد اساسنامه مصوب است و تنها اساسنامه سازمان شهرداری‌ها در سال ۱۳۶۵ به تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور رسیده است.	اصلاح: (ب) بانک‌ها مکلف هستند در سال ۱۴۰۰ از محل منابع در اختیار نسبت به اعطای تسهیلات ارزی- ریالی به سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی و تعاونی و شهرداری‌ها برای طرح‌های توسعه‌ای سازمان‌های توسعه‌ای و نیز انواع حمل‌ونقل درون و برون‌شهری و همچنین حمل‌ونقل دریایی بدون انتقال مالکیت و با معرفی سازمان‌های توسعه‌ای و وزارت راه و شهرسازی و تضمین سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه و ذی‌ربط این وزارتخانه و یا وزارت کشور با تضمین سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در قبال اخذ حق دسترسی یا فروش خدمات به استفاده‌کنندگان تا استهلاك اصل سرمایه و سود آن اقدام کنند.	(ب) به بانک‌های تجاری و تخصصی اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۹ از محل منابع در اختیار نسبت به اعطای تسهیلات ارزی- ریالی به سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی و تعاونی و شهرداری‌ها برای طرح‌های توسعه‌ای سازمان‌های توسعه‌ای و نیز انواع مختلف حمل‌ونقل درون و برون‌شهری و همچنین حمل‌ونقل دریایی بدون انتقال مالکیت و با معرفی سازمان‌های توسعه‌ای و وزارت راه و شهرسازی و تضمین سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه و ذی‌ربط این وزارتخانه و یا وزارت کشور با تضمین سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در قبال اخذ حق دسترسی یا فروش خدمات به استفاده‌کنندگان تا استهلاك اصل سرمایه و سود آن اقدام کنند.	(ب) به بانک‌های تجاری و تخصصی اجازه داده می‌شود در سال ۱۴۰۰ از محل منابع در اختیار نسبت به اعطای تسهیلات ارزی- ریالی به سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی و تعاونی و شهرداری‌ها برای طرح‌های توسعه‌ای سازمان‌های توسعه‌ای و نیز انواع مختلف حمل‌ونقل درون و برون‌شهری و همچنین حمل‌ونقل دریایی بدون انتقال مالکیت و با معرفی سازمان‌های توسعه‌ای و وزارت راه و شهرسازی و تضمین سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه و ذی‌ربط این وزارتخانه و یا وزارت کشور با تضمین سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در قبال اخذ حق دسترسی یا فروش خدمات به استفاده‌کنندگان تا استهلاك اصل سرمایه و سود آن اقدام کنند.
تبصره «۵»			
با توجه به اینکه هدف ذیل تبصره «۵» سال ۱۳۹۹ هنوز کامل محقق نشده است، کماکان اولویت مربوطه در	اصلاح: اجازه داده می‌شود در سال ۱۴۰۰ با رعایت قوانین و مقررات:	اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۹ با رعایت قوانین و مقررات: الف) شرکت‌های دولتی تا سقف شصت و پنج هزار میلیارد	اجازه داده می‌شود در سال ۱۴۰۰ با رعایت قوانین و مقررات: الف) شرکت‌های دولتی تا سقف شصت و پنج هزار میلیارد

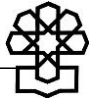
دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
<p>تبصره «۵» سال ۱۴۰۰ ذکر شود. البته انتشار اوراق مالی اسلامی که برای دولت تعهدزا هستند، به معنای استقرار دولت و در نتیجه بدهکار شدن دولت است. مجمع تشخیص مصلحت نظام ذیل جزء «الف» بند «۲» ماده (۷) لایحه برنامه ششم توسعه مصوب ۱۳۹۵/۱۰/۲۶ مجلس، مبنی بر اعطای مجوز انتشار اوراق بدهی تعهدزا به منظور تأمین کسری درآمدهای عمومی دولت را مغایر سیاست‌های کلی نظام دانسته بود که مجلس برای رفع این ایراد، آن حکم را در قانون برنامه دارای سقف مصوب کرد. اجازات مندرج در لایحه، از سقف مصوب بالاتر است. هم‌اکنون نیز جدول شماره ۴ قانون بودجه، سقف اوراق را تعیین کرده است که ارقام مندرج در این تبصره، بالاتر از آن است.</p>	<p>الف) شرکت‌های دولتی تا سقف شصت و پنج هزار میلیارد ریال (۶۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند، تا برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، به مصرف برسانند.</p> <p>برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، به مصرف برسانند.</p> <p>شرکت بازآفرینی شهری و شرکت مادر تخصصی شهرهای جدید برای انجام طرح‌های خود از جمله قطارهای حومه‌ای و بازآفرینی شهری در بافت‌های فرسوده، تاریخی و پیرامون حرم‌های مطهر و سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی برای مصلاهای تهران در استفاده از این بند در اولویت هستند.</p>	<p>(۶۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند، تا برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، به مصرف برسانند.</p> <p>شرکت بازآفرینی شهری و شرکت مادر تخصصی شهرهای جدید برای انجام طرح‌های خود از جمله قطارهای حومه‌ای و بازآفرینی شهری در بافت‌های فرسوده، تاریخی و پیرامون حرم‌های مطهر و سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی برای مصلاهای تهران در استفاده از این بند در اولویت هستند.</p>	<p>تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند، تا برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، به مصرف برسانند.</p>
<p>شایان ذکر است در خصوص واگذاری اوراق فروش نرفته، در صورتی که به معنای الزام طلبکاران برای پذیرش باشد، مغایر با شرع و اصل چهلم و بند «۵» اصل چهل و سوم قانون اساسی است.</p>		<p>(د) ۱. شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته به آنها با تأیید وزارت کشور تا سقف هشتاد هزار میلیارد ریال (۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) مالی - اسلامی ریالی با تضمین خود و با بازپرداخت اصل و سود آن توسط همان شهرداری‌ها منتشر کنند. حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از سقف اوراق موضوع این بند به طرح‌های قطار شهری و حمل‌ونقل شهری تعلق می‌یابد. تضمین بازپرداخت اصل و</p>	<p>(د) شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته به آنها با تأیید وزارت کشور تا سقف هشتاد هزار میلیارد ریال (۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) مالی - اسلامی ریالی با تضمین خود و با بازپرداخت اصل و سود آن توسط همان شهرداری‌ها منتشر کنند. حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از سقف اوراق موضوع این بند به طرح‌های قطار شهری و حمل‌ونقل شهری تعلق می‌یابد. تضمین بازپرداخت اصل و</p>

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		<p>شهری و بیست و پنج درصد (۲۵٪) به بازآفرینی شهری بافت فرسوده پیرامون حرم‌های مطهر امام رضا (ع)، حضرت معصومه (س)، حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) و حضرت احمدبن موسی (ع) تعلق می‌یابد. تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق برای اجرای طرح‌های قطار شهری و حمل‌ونقل شهری و بازآفرینی شهری بافت فرسوده پیرامون حرم‌های مطهر به نسبت پنجاه درصد (۵۰٪) دولت و پنجاه درصد (۵۰٪) شهرداری‌هاست و تضمین پنجاه درصد (۵۰٪) سهم دولت برعهده سازمان برنامه و بودجه کشور است. اوراق فروش نرفته این بند در سقف مطالبات معوق طرح با تأیید شهرداری مربوطه و سازمان برنامه و بودجه کشور قابل واگذاری به طلبکاران آن طرح می‌باشد.</p>	<p>سود این اوراق برای اجرای طرح‌های قطار شهری و حمل‌ونقل شهری به نسبت پنجاه درصد (۵۰٪) دولت و پنجاه درصد (۵۰٪) شهرداری‌هاست و تضمین پنجاه درصد (۵۰٪) سهم دولت برعهده سازمان برنامه و بودجه کشور است. اوراق فروش نرفته این بند در سقف مطالبات معوق طرح با تأیید شهرداری مربوطه و سازمان برنامه و بودجه کشور قابل واگذاری به طلبکاران آن طرح می‌باشد. شهرداری‌ها مجازند با تضمین صددرصد اصل و سود اوراق منتشره برای طرح‌های قطار شهری و حمل‌ونقل شهری در سقف این بند با هماهنگی وزارت کشور اقدام نمایند. ده هزار میلیارد (۱۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از اوراق مالی اسلامی این بند به بازآفرینی شهری بافت‌های فرسوده پیرامون حرم‌های مطهر امام رضا (ع)، حضرت معصومه (س)، حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) و حضرت احمدبن موسی (ع) تعلق می‌یابد. تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق تا بیست و پنج درصد (۲۵٪) برعهده دولت و مابقی برعهده شهرداری‌هاست.</p>
تبصره «۶»			
		<p>(د) ۳. عوارض ارزش افزوده موضوع جزء «۱» بند «ب» ماده (۶) قانون برنامه ششم توسعه در شهرستان‌های تهران و اسلامشهر به نسبت هشتادوهشت درصد (۸۸٪) در نقاط شهری تهران و شهر اسلامشهر و دوازده درصد (۱۲٪) در نقاط روستایی و عشایری آنها توزیع می‌شود.</p>	<p>(د) ۳. عوارض ارزش افزوده موضوع جزء «۱» بند «ب» ماده (۶) قانون برنامه ششم توسعه در شهرستان‌های تهران و اسلامشهر به نسبت هشتادوهشت درصد (۸۸٪) در نقاط شهری تهران و شهر اسلامشهر و دوازده درصد (۱۲٪) در نقاط روستایی و عشایری آنها توزیع می‌شود.</p>

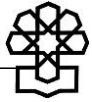
دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		<p>ث) سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است با همکاری شهرداری‌های سراسر کشور واحدهای مسکونی خالی از سکنه واقع در شهرهای با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر جمعیت در سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ را شناسایی و مالیات متعلقه ماده (۵۴) مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم را از مالکانی که بیش از یک خانه خالی دارند، اخذ کند. معافیت‌های مالیاتی موضوع تبصره «۱۱» ماده (۵۳) قانون مالیات‌های مستقیم در محاسبه مالیات موضوع این حکم در نظر گرفته نمی‌شود.</p> <p>پنجاه درصد (۵۰٪) از درآمد حاصل از این مالیات به حساب درآمد عمومی در ردیف ۱۱۰۲۰۴ جدول ۵ این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور و پنجاه درصد (۵۰٪) باقی‌مانده به‌عنوان سهم شهرداری‌ها به حساب شهرداری شهرهای محل اخذ مالیات واریز می‌شود. سازمان امور مالیاتی کشور و وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و نیرو و دیگر وزارتخانه‌های ذی‌ربط این حکم مکلفند کلیه اطلاعات لازم جهت شناسایی خانه‌های خالی از سکنه را در اختیار شهرداری‌های کشور قرار دهند.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی) و راه و شهرسازی و شورای عالی استان‌ها با همکاری وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) ظرف مدت دو ماه تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>	<p>ف) سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است با همکاری شهرداری‌های سراسر کشور واحدهای مسکونی خالی از سکنه واقع در شهرهای با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر جمعیت در سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ را شناسایی و مالیات متعلقه ماده (۵۴) مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم را از مالکانی که بیش از یک خانه خالی دارند، اخذ کند. معافیت‌های مالیاتی موضوع تبصره «۱۱» ماده (۵۳) قانون مالیات‌های مستقیم در محاسبه مالیات موضوع این حکم در نظر گرفته نمی‌شود.</p> <p>پنجاه درصد (۵۰٪) از درآمد حاصل از این مالیات به حساب درآمد عمومی در ردیف ۱۱۰۳۰۹ جدول ۵ این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور و پنجاه درصد (۵۰٪) باقی‌مانده به‌عنوان سهم شهرداری‌ها به حساب شهرداری شهرهای محل اخذ مالیات واریز می‌شود. سازمان امور مالیاتی کشور و وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و نیرو و دیگر وزارتخانه‌های ذی‌ربط این حکم مکلفند کلیه اطلاعات لازم جهت شناسایی خانه‌های خالی از سکنه را در اختیار شهرداری‌های کشور قرار دهند.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی) و راه و شهرسازی و شورای عالی استان‌ها با همکاری وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) ظرف مدت دو ماه تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
<p>با توجه به افزایش ۱۲۰ درصدی قیمت مسکن در تهران و افزایش قابل توجه قیمت در سایر نقاط کشور این ارقام اصلاح و به‌روزرسانی گردید.</p> <p>به‌منظور حفظ ارزش‌های زیست‌محیطی، اکولوژیک، میراث فرهنگی و گردشگری ضروری است تا موارد ذیل از شمول این قانون معاف گردند.</p> <p>باغات شهری، خانه باغ‌ها، خانه‌های واجد ارزش تاریخی میراثی، معماری، فرهنگی، اقامتگاه‌های بوم‌گردی</p>	<p>۱. در سال ۱۴۰۰ واحدهای مسکونی و انواع خودروهای سواری و وانت دوکابین موجود در کشور به شرح بندهای زیر مشمول مالیات بر دارایی (سالانه) می‌شوند:</p> <p>۱-۱. واحدهای مسکونی (با احتساب عرصه و اعیان) با ارزش روز معادل دویست میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و بیشتر به نرخ‌های زیر:</p> <p>۱-۱-۱. نسبت به مازاد ۲۰۰ میلیارد ریال تا ۲۵۰ میلیارد ریال یک در هزار</p> <p>۱-۱-۲. نسبت به مازاد ۲۵۰ میلیارد ریال تا ۳۵۰ میلیارد ریال دو در هزار</p> <p>۱-۱-۳. نسبت به مازاد ۳۵۰ میلیارد ریال تا ۵۰۰ میلیارد ریال سه در هزار</p> <p>۱-۱-۴. نسبت به مازاد ۵۰۰ میلیارد ریال تا هزار میلیارد ریال چهار در هزار</p> <p>۱-۱-۵. نسبت به مازاد هزار میلیارد ریال به بالا پنج در هزار</p> <p>در محاسبه مالیات موضوع این بند، هر واحد مسکونی یک مستغل محسوب و جداگانه مشمول مالیات می‌باشد.</p> <p>۲. موارد زیر مشمول این مالیات نمی‌باشند:</p> <p>۲-۱. واحدهای مسکونی در حال ساخت</p> <p>۲-۲. واحدهای مسکونی و خودروها در سال تملک نمی‌باشند:</p>	<p>(ت)</p> <p>۱. در سال ۱۳۹۹ واحدهای مسکونی و انواع خودروهای سواری و وانت دوکابین موجود در کشور به شرح بندهای زیر مشمول مالیات بر دارایی (سالانه) می‌شوند:</p> <p>۱-۱. واحدهای مسکونی (با احتساب عرصه و اعیان) با ارزش روز معادل یکصد میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و بیشتر به نرخ‌های زیر:</p> <p>۱-۱-۱. نسبت به مازاد ۱۰۰ میلیارد ریال تا ۱۵۰ میلیارد ریال یک در هزار</p> <p>۱-۱-۲. نسبت به مازاد ۱۵۰ میلیارد ریال تا ۲۵۰ میلیارد ریال دو در هزار</p> <p>۱-۱-۳. نسبت به مازاد ۲۵۰ میلیارد ریال تا ۴۰۰ میلیارد ریال سه در هزار</p> <p>۱-۱-۴. نسبت به مازاد ۴۰۰ میلیارد ریال تا ۶۰۰ میلیارد ریال چهار در هزار</p> <p>۱-۱-۵. نسبت به مازاد ۶۰۰ میلیارد ریال به بالا پنج در هزار</p> <p>در محاسبه مالیات موضوع این بند، هر واحد مسکونی یک مستغل محسوب و جداگانه مشمول مالیات می‌باشد.</p> <p>۲. موارد زیر مشمول این مالیات نمی‌باشند:</p> <p>۲-۱. واحدهای مسکونی در حال ساخت</p> <p>۲-۲. واحدهای مسکونی و خودروها در سال تملک</p>	

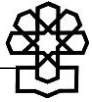
دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
	<p>۱-۲. واحدهای مسکونی در حال ساخت</p> <p>۲-۲. واحدهای مسکونی و خودروها در سال تملک</p> <p>۳-۲. باغات و خانه باغ‌های شهری، ۴-۲.</p> <p>خانه‌های واجد ارزش تاریخی میراثی، معماری، فرهنگی</p> <p>۵-۲. اقامتگاه‌های بوم‌گردی</p> <p>۳. وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و شهرداری‌ها موظفند امکان دسترسی برخط به اطلاعات مالکیت املاک و نیروی انتظامی موظف است اطلاعات مورد نیاز سازمان مالیاتی کشور در حوزه اماکن و خودرو را در اختیار این سازمان قرار دهد. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است نسبت به تعیین دارایی‌های مشمول و ارزش آنها حداکثر تا پایان خردادماه سال ۱۴۰۰ اقدام کند و مراتب را به‌نحو مقتضی به اطلاع اشخاص مضمون برساند.</p> <p>۴. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند مالیات سالانه مربوط به هر یک از واحدهای مسکونی و خودروهای مشمول تحت تملک خود و افراد تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۳۹۹ پرداخت نمایند. تعویض پلاک خودروها و ثبت نقل و انتقال املاکی که به موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این جزء در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد.</p> <p>۵- اخذ مالیات بر خانه‌های خالی مطابق ماده (۵۴ مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم از واحدهای مسکونی مشمول، مانع از اخذ مالیات این بند نیست.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت امور اقتصادی و</p>	<p>۳. وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و شهرداری‌ها موظفند امکان دسترسی برخط به اطلاعات مالکیت املاک و نیروی انتظامی موظف است اطلاعات مورد نیاز سازمان مالیاتی کشور در حوزه اماکن و خودرو را در اختیار این سازمان قرار دهد. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است نسبت به تعیین دارایی‌های مشمول و ارزش آنها حداکثر تا پایان خردادماه سال ۱۳۹۹ اقدام کند و مراتب را به‌نحو مقتضی به اطلاع اشخاص مضمون برساند.</p> <p>۴. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند مالیات سالانه مربوط به هر یک از واحدهای مسکونی و خودروهای مشمول تحت تملک خود و افراد تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۳۹۹ پرداخت نمایند. تعویض پلاک خودروها و ثبت نقل و انتقال املاکی که به موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این جزء در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد.</p> <p>۵- اخذ مالیات بر خانه‌های خالی مطابق ماده (۵۴ مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم از واحدهای مسکونی مشمول، مانع از اخذ مالیات این بند نیست.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت امور اقتصادی و</p>	

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
	مسکونی و خودروهای مشمول تحت تملک خود و افراد تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن ماه سال ۱۴۰۰ پرداخت نمایند. تعویض پلاک خودروها و ثبت نقل و انتقال املاکی که به موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این جزء در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد.	دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) حداکثر تا پایان خردادماه سال ۱۳۹۹ تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	
تبصره «۸»			
نوع کاربری اراضی تا چندین برابر در قیمت پایه مترمربع اراضی متفاوت است و اولاً این موضوع بایست تصریح شود و ثانیاً نگرانی برخورد صرفاً انتفاعی در جهت پیشینه کردن ارزش اراضی معمولاً منجر به ایجاد تبعات جدی در توسعه شهری می‌شود. همچنین امکان واگذاری با کاربری پایه و تغییر کاربری توسط خریدار عملاً در تضاد با اهداف بند است و منافع مالی مترتب بر آن نیز به دولت بر نخواهد گشت. از سوی دیگر در جزء «۲» برای	الحاقی: در اجرای بند «۱» و «۳» کاربری اراضی مذکور با انطباق با طرح‌های جامع و یا تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن تعیین شود. کاربری تعیین شده برای فروش اراضی مذکور امکان تغییر نخواهد داشت. آیین‌نامه اجرایی این جزء به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان	ب) به دولت اجازه داده می‌شود برای عملیات آماده‌سازی، محوطه‌سازی، تأمین خدمات روبنایی و زیربنایی و تکمیل واحدهای مسکن مهر، طرح‌های بازآفرینی شهری و احیای بافت‌های فرسوده و همچنین طرح اقدام ملی تأمین مسکن، اقداماتی را به شرح زیر به عمل آورد: ۱. وزارت راه و شهرسازی (از طریق شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن) مجاز است تا سقف پانزده هزار میلیارد (۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل منابع داخلی و یا تهاتر اراضی و املاک متعلق به شرکت‌های فوق‌الذکر را به قیمت کارشناسی یا فروش از طریق مزایده مشروط به حفظ کاربری و با سازوکار گردش خزانه صرف اجرای طرح‌های فوق کند. ۲. در اجرای ماده (۶۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون	ب) به دولت اجازه داده می‌شود برای عملیات آماده‌سازی، محوطه‌سازی، تأمین خدمات روبنایی و زیربنایی و تکمیل واحدهای مسکن مهر، طرح‌های بازآفرینی شهری و احیای بافت‌های فرسوده و تاریخی، مصلی تهران و همچنین طرح اقدام ملی تأمین مسکن، اقداماتی را به شرح زیر به عمل آورد: ۱. وزارت راه و شهرسازی (از طریق شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن و شرکت بازآفرینی شهری) مجاز است تا سقف بیست هزار میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل منابع داخلی و یا تهاتر اراضی و املاک متعلق به شرکت‌های فوق‌الذکر را به قیمت کارشناسی یا فروش از طریق مزایده مشروط به حفظ کاربری بعد از واگذاری و با سازوکار گردش خزانه صرف اجرای طرح‌های فوق کند. پنج هزار میلیارد

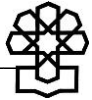
دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
<p>تعیین چگونگی واگذاری قطعی اراضی واحدهای مسکن مهر ۹۹ ساله، ضابطه مشخصی تعیین نشده است که این امر با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی مغایر است. باید ضوابط تعیین قیمت برای واگذاری قطعی در قانون تعیین شود.</p>	<p>برنامه بودجه کشور ظرف مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>	<p>تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در صورت درخواست مالکان اعیانی واحدهای مسکن مهر، شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن مکلف به واگذاری قطعی زمین‌های اجاره‌ای نودونه ساله متعلق به خود می‌باشند. منابع حاصله پس از واریز به حساب این شرکت‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور، صرف اجرای طرح‌های فوق خواهد شد.</p> <p>۳. وزارت راه و شهرسازی مجاز است زمین‌های متعلق به شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن را تا سقف سی هزار میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال طی قراردادهایی با بانک‌های عامل و صندوق‌های تأمین مالی در رهن آنان قرار داده و متناسب با آن تسهیلات لازم برای اجرای طرح‌های جامع، تفصیلی و آماده‌سازی مصوب را اخذ کند و منابع حاصل را صرف تکمیل این طرح‌ها نماید و از محل فروش عرصه و اعیان طرح‌های تکمیل شده با رعایت قوانین و مقررات و گردش خزانه، با بانک‌های عامل تسویه کند و باقی‌مانده را به اجرای طرح‌های صدرالذکر این بند اختصاص دهد.</p> <p>۴. وزارت راه و شهرسازی مکلف است زمین مورد نیاز برای احداث مدرسه، پاسگاه، پایگاه بسیج، مسجد، مراکز بهداشتی و درمانی، ورزشگاه و سایر مراکز اداری و خدماتی مورد نیاز را به صورت رایگان در اختیار دستگاه‌های دولتی ذی‌ربط در طرح‌های مسکن مهر قرار دهد.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی</p>	<p>(۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از اعتبار فوق صرف احیای بافت‌های تاریخی می‌گردد.</p> <p>۲. در اجرای ماده (۶۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در صورت درخواست مالکان اعیانی واحدهای مسکن مهر، شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن مکلف به واگذاری قطعی زمین‌های اجاره‌ای نودونه ساله متعلق به خود می‌باشند. منابع حاصله پس از واریز به حساب این شرکت‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور، صرف اجرای طرح‌های فوق خواهد شد.</p> <p>۳. وزارت راه و شهرسازی مجاز است زمین‌های متعلق به شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن را تا سقف سی هزار میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال طی قراردادهایی با بانک‌های عامل و صندوق‌های تأمین مالی در رهن آنان قرار داده و متناسب با آن تسهیلات لازم برای اجرای طرح‌های جامع، تفصیلی و آماده‌سازی مصوب را اخذ کند و منابع حاصل را صرف تکمیل این طرح‌ها نماید و از محل فروش عرصه و اعیان طرح‌های تکمیل شده با رعایت قوانین و مقررات و گردش خزانه، با بانک‌های عامل تسویه کند و باقی‌مانده را به اجرای طرح‌های صدرالذکر این بند اختصاص دهد.</p> <p>۴. وزارت راه و شهرسازی مکلف است زمین مورد نیاز برای احداث مدرسه، پاسگاه، پایگاه بسیج، مسجد، مراکز بهداشتی و درمانی، ورزشگاه و سایر مراکز اداری و خدماتی مورد نیاز</p>

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	را به صورت رایگان در اختیار دستگاه‌های دولتی ذی‌ربط در طرح‌های مسکن مهر قرار دهد. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
اختصاص منابع عمومی صرفاً مبتنی بر شاخص جمعیت، با اصل چهل‌وهشتم قانون اساسی مغایرت دارد. - حکم این بند مبنی بر هزینه کردن از محل عوارض جزء «۱» بند (ب) ماده (۶) قانون برنامه ششم در محل‌های مندرج در این بند (یعنی بند «ز»، اصلاح این حکم بوده و برای تصویب نیاز به رأی دو سوم نمایندگان دارد. به علاوه، به جهت اصلاح قانون، ماهیت بودجه‌ای نداشته و با اصل پنجاه‌ودوم مغایر به نظر می‌رسد.			(ز) برای ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی و عشایری، بهسازی محیط اسکان حاشیه شهرها و بافت‌های فرسوده، تأمین زیرساخت و بنای حداقل خدمات عمومی اعم از مدرسه، مسجد، کتابخانه، روشنایی محیط، پایگاه بسیج، پاسگاه در مناطق خارج از حریم شهرها و روستاها، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظفند معادل سهم جمعیت ساکن در این مناطق از کل جمعیت هر استان را براساس آیین‌نامه اجرایی که تصویب هیئت وزیران می‌رسد از محل عوارض جزء «۱» بند «ب» ماده (۶) قانون برنامه ششم توسعه صرف بهسازی مناطق فوق در همان استان نمایند.
تبصره «۹»			
امکان واگذاری با کاربری پایه و تغییر کاربری توسط خریدار عملاً در تضاد با اهداف بند است و منافع مالی مترتب	اصلاحی: حذف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	(د) به وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجازه داده می‌شود به منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از	(د) به وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجازه داده می‌شود به منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از

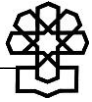
دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
<p>بر آن نیز به دولت بر نخواهد گشت. تبعات اجرایی موضوع ضروری است تا بررسی شود که هم از بعد حذف کاربری مورد نظر و هم شکل‌گیری کاربری‌های جدید و بارگذاری اراضی ارزیابی شود. همچنین معافیت از پرداخت مخارج شهرداری بدون تأمین منابع آن، موجب لطمه به انجام وظایف شهرداری می‌شود که این امر با اصل ۴۰ مغایرت دارد. از سویی قانونگذار وظایفی برعهده شهرداری قرار می‌دهد و از سوی دیگر در قوانین متعددی، نهادهای مختلف را از پرداخت هزینه‌های مربوطه معاف می‌کند که موجب اختلال در انجام وظایف شهرداری‌ها می‌شود. این امر با نظام اداری صحیح موضوع بند «۱۰» اصل سوم مطابقت ندارد. با توجه به اینکه در اغلب شهرها کاربری درمانی از سرانه مطلوبی برخوردار نیست و نیز تشدید نیاز به کاربری درمانی بخصوص در مواجهه با همه‌گیری بیماری ویروسی کووید ۱۹</p>	<p>الحاقی: کاربری تعیین شده برای فروش اراضی مذکور امکان تغییر نخواهد داشت. وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم و تحقیقات و فناوری مکلف است هر سه ماه یکبار نسبت به انتشار عملکرد این بند به تفکیک هر مورد و منابع حاصله اقدام کند. وزارت راه و شهرسازی مکلف است ظرف مدت ۶ ماه اثرات و تبعات اجرای این طرح از ابتدای اجرای آن از حیث ابعاد گوناگون توسعه متوازن شهری و اطمینان از تداوم عدالت آموزشی را ارزیابی و ضمن انتشار نتایج با هماهنگی کمیسیون عمران و کمیسیون آموزش و تحقیقات نسبت به اصلاح این رویه اقدام کند. پهنه‌های بزرگ از جمله پردیس‌های دانشگاهی مشمول مفاد این بند نمی‌شوند.</p>	<p>املاک و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آنها اقدام کند. تغییر کاربری موضوع این بند به‌ترتیب به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان و همچنین هیئت امنای هر دانشگاه و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی صورت می‌گیرد و از پرداخت کلیه عوارض شامل تغییر کاربری، نقل‌وانتقال املاک، اخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب، بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد. پهنه‌های بزرگ از جمله پردیس‌های دانشگاهی مشمول مفاد این بند نمی‌شوند.</p>	<p>املاک و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آنها اقدام کند. تغییر کاربری موضوع این بند به‌ترتیب به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان و همچنین هیئت امنای هر دانشگاه و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی صورت می‌گیرد و از پرداخت کلیه عوارض شامل تغییر کاربری، نقل‌وانتقال املاک، اخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب، بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد. پهنه‌های بزرگ از جمله پردیس‌های دانشگاهی مشمول مفاد این بند نمی‌شوند.</p>

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
و همچنین فعالیت‌ها و حرف وابسته به پزشکی به ویژه در کلانشهرها نابسامان هستند، اراضی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و به ویژه دانشگاه‌های علوم پزشکی از این مسئله مستثنی شوند.			
تبصره «۱۴»			
		<p>الف) در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹) قانون ششم توسعه، تمامی دریافتی‌ها (منابع) مندرج در جدول ذیل به استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مطابق جدول ذیل هزینه می‌شود:</p> <p>ردیف ۲۹ جدول: پرداخت صدودو هزار میلیارد (۱۰۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به تولید و اشتغال (بند «الف» تبصره «۱۸» - حداقل نود درصد (۹۰٪) اعتبار این ردیف و باقی‌مانده برای حمل‌ونقل ریلی، مسکن و نهاده‌های کشاورزی و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر.</p> <p>۳. عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از فروش حامل‌های انرژی موضوع ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و</p>	<p>در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، تمامی دریافتی‌ها (منابع) مندرج در جدول ذیل به استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، منابع حاصل از فروش آب و برق، حق بیمه مشترکین گاز طبیعی و عوارض گازرسانی (به ترتیب موضوع ماده (۱۲) و ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مطابق جدول ذیل هزینه می‌شود:</p> <p>ردیف ۲۱ جدول: پرداخت پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به مسکن محرومین و مسکن رزمندگان معسر.</p>

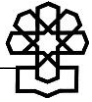
دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		جداول پرداختی‌ها (مصارف) این تبصره، پس از وصول، ظرف مدت یک ماه به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور واریز می‌شود تا به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها پرداخت شود.	۳. عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از فروش حامل‌های انرژی موضوع ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و جداول پرداختی‌ها (مصارف) این تبصره، پس از وصول، ظرف مدت یک ماه به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور واریز می‌شود تا به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها پرداخت شود.
تبصره «۱۶»			
			ه) در اجرای بندهای «ت» و «ث» ماده (۱۰۲) قانون برنامه ششم توسعه موضوع پشتیبانی از فرزندآوری، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است مبلغ دو هزار و یکصد میلیارد (۲,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از طریق بانک‌های عامل و از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی، نسبت به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ودیعه مسکن به میزان هفتصد میلیون (۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با بازپرداخت حداکثر ۲۰ ساله برای خانوارهای فاقد مسکن که صاحب فرزند سوم در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ شده و یا می‌شوند، اقدام نماید.
		(و) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی پس از انجام تکالیف مندرج در بندهای «الف»، «ب»، «ج» و «ه» این تبصره، نسبت به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه برای موارد زیر اقدام نماید: ۱. ۱-۱. مبلغ دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات بلندمدت (حداقل ۱۰ ساله) برای پرداخت هفتصد	(و) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی پس از انجام تکالیف مندرج در بندهای «الف»، «ب»، «ج» و «ه» این تبصره، نسبت به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه برای موارد زیر اقدام نماید: ۱. ۱-۱. مبلغ دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات بلندمدت (حداقل ۱۰ ساله) برای پرداخت هفتصد

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		<p>میلیون (۷۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال ودیعه مسکن، دویست میلیون (۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال وام ازدواج و دویست میلیون (۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال وام ضروری برای هر یک از کارکنان و بازنشستگان ناجا از طریق بانک‌های عامل.</p> <p>۱-۲. مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از محل منابع عادی بانک‌ها برای پرداخت تسهیلات ساخت یا خرید مسکن تا سقف یک میلیارد (۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال برای هر فرد با نرخ سود نه درصد (۹٪) و با ضمانت نیروی انتظامی با بازپرداخت بیست‌ساله.</p> <p>۳.</p> <p>۳-۱. مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال جهت پرداخت به کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با هماهنگی هر یک از سازمان‌های مذکور برای پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه جهیزیه دویست میلیون (۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال، ازدواج پنج‌میلیون (۵۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به کارکنان و بازنشستگان و فرزندان آنها و ودیعه مسکن سیصد میلیون (۳۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به هر یک از کارکنان و بازنشستگان.</p> <p>۳-۲. مبلغ هشت هزار میلیارد (۸،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع عادی بانک‌ها برای هر یک از سازمان‌های مذکور جهت ساخت یا خرید مسکن تا سقف یک میلیارد (۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال برای هر فرد با بازپرداخت حداکثر بیست‌ساله.</p>	<p>میلیون (۷۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال ودیعه مسکن، دویست میلیون (۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال وام ازدواج و دویست میلیون (۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال وام ضروری برای هر یک از کارکنان و بازنشستگان ناجا از طریق بانک‌های عامل.</p> <p>۱-۲. مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از محل منابع عادی بانک‌ها برای پرداخت تسهیلات ساخت یا خرید مسکن تا سقف یک میلیارد (۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال برای هر فرد با نرخ سود نه درصد (۹٪) و با ضمانت نیروی انتظامی با بازپرداخت بیست‌ساله.</p> <p>۳.</p> <p>۳-۱. مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال جهت پرداخت به کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با هماهنگی هر یک از سازمان‌های مذکور برای پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه جهیزیه دویست میلیون (۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال، ازدواج پنج‌میلیون (۵۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به کارکنان و بازنشستگان و فرزندان آنها و ودیعه مسکن سیصد میلیون (۳۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به هر یک از کارکنان و بازنشستگان.</p> <p>۳-۲. مبلغ هشت هزار میلیارد (۸،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع عادی بانک‌ها برای هر یک از سازمان‌های مذکور جهت ساخت یا خرید مسکن تا سقف یک میلیارد (۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال برای هر فرد با بازپرداخت حداکثر بیست‌ساله.</p>

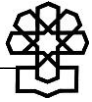
دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		<p>مابه‌التفاوت سود تسهیلات مذکور در توافق هر یک از سازمان‌ها با بانک‌های عامل تأمین می‌شود.</p>	<p>مابه‌التفاوت سود تسهیلات مذکور در توافق هر یک از سازمان‌ها با بانک‌های عامل تأمین می‌شود.</p>
		<p>(ز) بانک مسکن موظف است با استفاده از منابع حاصل از بازگشت اقساط مسکن مهر تعداد چهل هزار فقره تسهیلات مسکن به بازنشستگانی که حداقل پنج سال از بازنشسته شدن آنها گذشته و در ۱۰ سال گذشته خود و همسرشان فاقد واحد مسکونی بوده و از تسهیلات خرید یا ساخت مسکن استفاده نکرده‌اند، بدون نیاز به سپرده‌گذاری، پرداخت کند.</p> <p>نرخ سود این تسهیلات در تهران نه درصد (۹٪)، در مراکز استان‌ها هفت درصد (۷٪) و در سایر شهرها و روستاها چهار درصد (۴٪) است؛ این حکم شامل کلیه بازنشستگان اعم از کشوری، لشکری و تأمین اجتماعی که مستمری بازنشستگی آنها کمتر از سی میلیون (۳۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در ماه است، می‌شود. منابع استفاده نشده قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به منابع موضوع این بند اضافه می‌شود. سقف تسهیلات مزبور و نحوه اولویت‌بندی متقاضیان در آیین‌نامه اجرایی که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، معین می‌شود.</p>	<p>(ز) دولت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند در اجرای ماده (۶۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، تسهیلات لازم برای هدف قانون مبنی بر تأمین مسکن هفتاد هزار نفر را تأمین کنند. یارانه سود تسهیلات مذکور از ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول شماره (۷) این قانون تأمین می‌شود.</p>
تبصره «۱۷»			
		<p>(د) دولت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند در اجرای ماده (۶۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، تسهیلات لازم برای هدف قانون مبنی بر تأمین مسکن یکصد هزار نفر را تأمین کنند. یارانه سود تسهیلات مذکور از ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول شماره (۷) این قانون تأمین می‌شود.</p>	

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
تبصره «۱۸»			
	<p>هم‌اند سال‌های گذشته، تبصره «۱۴» امکان نظارت و شفافیت در حسابداری را با ارائه سرفصل‌های کلی تجمیعی سلب می‌نماید و پیشنهاد می‌شود درصد سهم هر موضوع مشخص شود.</p> <p>تعیین مصارف متعدد برای یک منبع در فراز اول این بند، با اصل شفافیت (موضوع سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی ابلاغی ۱۳۷۹/۱۱/۳ مقام معظم رهبری و بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی ۱۳۸۹/۱/۱۴ مقام معظم رهبری) و مصوب بودن اعتبارات و پرداخت در حدود اعتبارات مصوب (مصرح در اصل پنجاه‌وسوم قانون اساسی) همخوانی ندارد. همچنین این امر می‌تواند موجب تضعیف نظارت دیوان محاسبات بر اجرای بودجه موضوع اصل پنجاه‌وپنجم قانون اساسی شود.</p> <p>- واگذاری تأیید «برنامه‌های موضوع این حکم» به سازمان برنامه و بودجه کشور، بدون در نظر گرفتن هرگونه ضابطه و معیار مشخص در قانون، تفویض قانونگذاری و یا مقررات‌گذاری قلمداد شده و مغایر با اصول هشتادوپنجم و یا یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی به‌نظر می‌رسد.</p>	<p>الف)</p> <p>۱. به دولت اجازه داده می‌شود اعتبارات مندرج در جدول تبصره «۱۴» این قانون را در قالب وجوه اداره شده، یارانه سود، کمک بلاعوض و همچنین تسهیلات بانکی ترکیب و برای اجرای برنامه‌های ایجاد اشتغال مولد، تثبیت اشتغال موجود، اجرای سیاست‌های بازار کار و تکمیل اجرای برنامه‌های بند «الف» تبصره «۱۸» قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ کل کشور هزینه کند.</p> <p>برنامه‌های موضوع این بند به پیشنهاد مشترک هر یک از دستگاه‌های اجرایی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، ارتباطات و فناوری اطلاعات، جهاد کشاورزی، کشور و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>	<p>الف) به دولت اجازه داده می‌شود اعتبارات مندرج در جدول تبصره «۱۴» این قانون را در قالب وجوه اداره شده، یارانه نرخ سود، کمک بلاعوض با تسهیلات بانکی حسب مورد ترکیب و برای اجرای برنامه‌های جهش تولید، ایجاد اشتغال مولد و تثبیت اشتغال موجود، کمک به کسب‌وکارهای آسیب‌دیده از بیماری کووید ۱۹، اجرای سیاست‌های بازار کار و تکمیل اجرایی برنامه‌های بند «الف» تبصره «۱۸» قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ کل کشور هزینه کند.</p> <p>برنامه‌های موضوع این بند به پیشنهاد مشترک هر یک از دستگاه‌های اجرایی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، ارتباطات و فناوری اطلاعات، جهاد کشاورزی، کشور و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		<p>د) دولت مجاز است از طریق سازمان‌های توسعه‌ای به‌منظور ایجاد اشتغال و رونق تولید و در راستای توسعه سرمایه‌گذاری در عرصه‌های مختلف اقتصادی و زیربنایی و در اجرای مواد قانون برنامه ششم توسعه با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی نسبت به اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری، زیرساختی و نوسازی صنایع از جمله نوسازی ناوگان هواپیمای تجاری و با در نظر گرفتن مزیت‌های منطقه‌ای و آمایش سرزمین با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته، محروم و هدف بازآفرینی شهری با به‌کارگیری ابزارهای متنوع تأمین منابع مالی (منابع داخلی سازمان‌های توسعه‌ای، وجوه حاصل از واگذاری شرکت‌های وابسته به سازمان‌های توسعه‌ای تسهیلات بانکی و تأمین مالی خارجی (فاینانس) موضوع بند «الف» تبصره «۳» این قانون) اقدام کند.</p>	
تبصره «۱۹»			
		<p>دستگاه‌های اجرایی مکلفند در اجرای ماده (۲۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، از محل منابع بودجه کل کشور و دارایی‌های خود تمهیدات لازم را برای اجرای طرح‌های جدید، نیمه‌تمام و آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری اعم از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با منابع عمومی و اختصاصی و طرح‌های شرکت‌های دولتی با منابع داخلی از طریق انعقاد قرارداد در قالب ماده فوق با بخش‌های خصوصی، تعاونی و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با اولویت بخش‌های خصوصی و تعاونی فراهم کنند.</p>	<p>دستگاه‌های اجرایی مکلفند در اجرای ماده (۲۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، از محل منابع بودجه کل کشور و دارایی‌های خود تمهیدات لازم را برای اجرای طرح‌های جدید، نیمه‌تمام و آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری اعم از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با منابع عمومی و اختصاصی و طرح‌های شرکت‌های دولتی با منابع داخلی از طریق انعقاد قرارداد در قالب ماده فوق با بخش‌های خصوصی، تعاونی و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با اولویت بخش‌های خصوصی و</p>

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		<p>۱. به دولت اجازه داده می‌شود تا ده درصد (۱۰٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر دستگاه اجرایی مندرج در این قانون را کسر و به ردیف شماره ۳۸-۵۵۰۰۰۰ واریز کند تا با اعتبار مصوب طرح‌ها و زیرطرح‌های همان دستگاه اجرایی مندرج در قسمت دوم پیوست شماره (۱) این قانون، در قالب یارانه سود، وجوه اداره شده و یا کمک، برای قراردادهای مذکور اختصاص دهد. جابه‌جایی اعتبارات، طرح‌ها و زیرطرح‌های مندرج در قسمت دوم پیوست شماره (۱) این قانون و اولویت‌بندی آنها توسط سازمان برنامه و بودجه کشور انجام می‌شود. نحوه توزیع اعتبارات طرح (پروژه)‌های استانی توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان تعیین می‌شود. بخش‌های خصوصی، تعاونی، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها می‌توانند تأمین مالی را از طریق روش‌هایی چون تأمین مالی خارجی (موضوع بند «الف» تبصره «۳» این قانون)، منابع بانکی، بازار سرمایه و تسهیلات ریالی و ارزی صندوق توسعه ملی (با رعایت قوانین و مقررات موضوعه) انجام دهند. یک درصد (۱٪) از اعتبارات موضوع این جزء جهت تکمیل، تجهیز و آماده‌سازی سالن‌های فرهنگی، ورزشی و امدادی <u>بسیج هزینه می‌شود.</u></p> <p>۶. در طرح (پروژه)‌های جدید بزرگراهی و راه اصلی و همچنین حمل‌ونقل ریلی (راه آهن) استفاده از قرارداد مشارکت در احداث، نگهداری، بهسازی، بازسازی و بهره‌برداری با اخذ عوارض از کاربران امکان‌پذیر است.</p> <p>۹. تغییر کاربری اصلی طرح (پروژه)‌هایی که با تغییر شرایط،</p>	<p>تعاونی فراهم کنند.</p> <p>۱. به دولت اجازه داده می‌شود تا ده درصد (۱۰٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر دستگاه اجرایی مندرج در این قانون را کسر و به ردیف شماره ۳۷-۵۵۰۰۰۰ واریز کند تا با اعتبار مصوب طرح‌ها و زیر طرح‌های دستگاه اجرایی مندرج در پیوست شماره (۱) این قانون، در قالب یارانه سود، وجوه اداره شده و یا کمک، برای قراردادهای مذکور اختصاص دهد. جابه‌جایی اعتبارات، طرح‌ها و زیر طرح‌های مندرج در قسمت دوم پیوست شماره (۱) این قانون و اولویت‌بندی آنها توسط سازمان برنامه و بودجه کشور انجام می‌شود. نحوه توزیع اعتبارات طرح پروژه‌های استانی توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان تعیین می‌شود. بخش‌های خصوصی، تعاونی و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها می‌توانند تأمین مالی را از طریق روش‌هایی چون تأمین مالی خارجی (موضوع بند «الف» تبصره «۳» این قانون)، منابع بانکی، بازار سرمایه و تسهیلات ریالی و ارزی صندوق توسعه ملی (با رعایت قوانین و مقررات موضوعه) انجام دهند.</p> <p>۳. اجرای بندهای «۳» تا «۱۰» تبصره «۱۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور با رعایت و استفاده از ظرفیت این تبصره تنفیذ می‌شود.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این تبصره توسط سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>

دلایل کارشناسی	پیشنهادها (اصلاحی، حذف و الحاقی)	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
		<p>توجیه اولیه خود را از دست داده‌اند با اخذ موافقت سازمان برنامه و بودجه کشور و رعایت مقررات ذی‌ربط امکان‌پذیر می‌باشد.</p> <p>۱۰. دستگاه اجرایی ملی مجاز است برای طرح (پروژه)‌های ملی یا ملی استانی شده که در موقعیت جغرافیایی یک استان واقع شده‌اند با درخواست استاندار، وظایف و اختیارات فرایند اجرایی مشارکت عمومی - خصوصی طرح (پروژه) اعم از فرایند ارجاع کار و انعقاد قرارداد را به دستگاه اجرایی تابع استانی تفویض کند. استاندار، راهبری اجرای مشارکت عمومی - خصوصی طرح (پروژه)‌های مذکور را برعهده دارد.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این تبصره توسط سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>	

۲. برآورد اعتبارات بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی برحسب امور، فصل

اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لویح بودجه‌های سنواتی در قالب امور دهگانه طبقه‌بندی می‌شود؛ از آنجاکه حوزه مسکن، عمران شهری و شهرسازی ذیل امور مسکن، عمران شهری و روستایی جای می‌گیرد، از این‌رو در این گزارش، تنها ردیف‌های بودجه‌ای فصل مسکن، فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری و فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن و عمران شهری و روستایی مورد مذاقه قرار گرفته است. شایان ذکر است بررسی فصل آب و فاضلاب از ردیف‌های ذیل امور مسکن، عمران شهری و روستایی حذف شده است.

با بررسی برآورد اعتبارات امور مسکن، عمران شهری و روستایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مشاهده می‌شود که مجموع اعتبارات هزینه‌ای (عمومی و متفرقه) این امور برابر با ۲,۴۷۹ میلیارد ریال و اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آن برابر با ۴۶,۴۵۷ میلیارد ریال و در مجموع اعتبار کل امور برابر با ۴۸,۹۳۶ میلیارد ریال است که نسبت به مصوب سال ۱۳۹۹ به میزان ۴۴/۱۷ درصد در اعتبارات هزینه‌ای، ۲۰/۴ درصد در تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و در مجموع ۲۱/۶ درصد افزایش داشته است.

بررسی تغییرات اعتبارات هزینه‌ای (عمومی و متفرقه) و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول زیرمجموعه امور مسکن، عمران شهری و روستایی بدین شرح است: فصل مسکن (با اعتبار ۱,۶۶۹ میلیارد ریال) در حدود ۱۴/۳ درصد، فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری (با اعتبار ۴۵,۹۸۴ میلیارد ریال) در حدود ۲۱/۹ درصد و فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی (با اعتبار ۱,۲۸۱ میلیارد ریال) افزون بر ۱۴/۸ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ افزایش یافته است.

فصل مسکن دارای سهم ۳/۴۱ درصدی از امور مسکن و عمران شهری و روستایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ است که اعتبارات بسیار اندک فصل مسکن نسبت به سایر فصول را نشان می‌دهد و نسبت به سال گذشته که دارای سهم ۳/۵۹ درصدی بود با کاهش مواجه شده است. البته سهم فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی نیز چندان مطلوب نبوده و با سهم ۳/۳۳ درصدی همچون سال گذشته در جایگاه پایین‌تری قرار گرفته است. در این میان فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری با سهم ۲/۶۱ درصدی کمترین سهم را به خود اختصاص داده است که بی‌گمان شایسته است حوزه روستایی و عشایری از حوزه شهری با توجه به تفاوت‌های ماهیتی و مقیاس خدمات از یکدیگر تفکیک شوند.

شایان ذکر است سهم امور مسکن، عمران شهری و روستایی، در سه فصل ذکرشده از مجموع امور ده‌گانه کمتر از یک درصد (۰/۸۱ درصد) است که در این زمینه نسبت به سال گذشته (۰/۷۶ درصد) با افزایش اندکی مواجه است و از این‌رو می‌توان گفت شاهد گشایشی در برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نیستیم.

جدول ۲. اعتبارات امور مسکن، عمران شهری و روستایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

(ارقام به میلیون ریال)

برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای امور مسکن، عمران شهری و روستایی (با حذف فصل آب و فاضلاب)																
رشد کل لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به مصوب ۱۳۹۹ (درصد)	رشد سرمایه‌ای لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۹ (درصد)	رشد هزینه‌ای لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۹ (درصد)	جمع کل لایحه سال ۱۴۰۰	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای						هزینه‌ای						عنوان
				لایحه سال ۱۴۰۰				مصوب ۱۳۹۹	عملکرد ۱۳۹۸	لایحه سال ۱۴۰۰				مصوب ۱۳۹۹	عملکرد ۱۳۹۸	
				جمع	اختصاصی	متفرقه	عمومی			جمع	اختصاصی	متفرقه	عمومی			
۲۱/۴۲	۲۰/۴۱	۴۴/۱۷	۴۹.۳۴۱.۵۷۹	۴۶.۴۵۷.۱۸۰	۰	۷.۳۷۹.۱۸۰	۳۹.۰۷۸.۰۰۰	۳۸.۵۸۳.۴۳۵	۸.۳۰۳.۴۴۴	۲.۸۸۴.۳۹۹	۴۰۵.۰۰۰	۵۳۲.۵۰۰	۱.۹۵۶.۸۹۹	۱.۷۱۹.۷۴۲	۱.۱۲۹.۴۷۶	امور مسکن، عمران شهری و روستایی
۱۴/۳۴	۰/۹۶	۶۳/۱۵	۱.۶۹۳.۸۰۱	۱.۱۵۷.۰۰۰	۰	۹۵۰.۰۰۰	۳۰۷.۰۰۰	۱.۱۴۶.۰۰۰	۸۸۹.۴۱۹	۵۳۵.۸۰۱	۲۳.۰۵۰	۰	۵۱۳.۷۵۱	۳۱۴.۲۷۱	۲۲۹.۵۲۱	فصل مسکن
۲۱/۸۹	۲۱/۳۷	۳۸/۴۸	۴۶.۰۰۳.۳۴۲	۴۴.۳۸۰.۱۸۰	۰	۶.۴۲۹.۱۸۰	۳۷.۹۵۱.۰۰۰	۳۶.۵۶۷.۴۳۵	۶.۹۵۹.۰۲۵	۱.۶۲۳.۱۶۳	۱۸.۳۵۰	۵۳۲.۵۰۰	۱۰.۸۲.۳۱۳	۱.۱۵۸.۸۵۲	۶۸۰.۸۶۹	فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری
۱۴/۸۰	۵.۷۵	۴۶/۷۲	۱.۶۴۵.۴۳۵	۹۳۰.۰۰۰	۰	۰	۹۳۰.۰۰۰	۸۷۰.۰۰۰	۴۵۵.۰۰۰	۷۲۵.۴۳۵	۳۶۳.۶۰۰	۰	۳۶۱.۸۳۵	۲۴۶.۶۱۹	۲۱۹.۰۸۶	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی
جمع کل امور دهگانه ۱۴۰۰:																
جمع کل امور دهگانه ۱۴۰۰ (عمومی و متفرقه):			۶۷۱.۷۸۶.۸۳۳	۵۱.۵۴۵.۶۱۰	۱۲۶.۷۳۰.۲۸۵	۴۹۳.۵۱۰.۹۳۸	۴۷۶.۶۹۸.۲۹۱	۲۵۳.۱۷۱.۷۸۵	۶.۱۸۶.۱۲۰.۶۷۳	۸۶۵۷۹.۲۹	۱۲۹.۰۰۵.۰۴۵	۵.۲۴۰.۵۳۶.۵۸۹	۳.۶۳۷.۳۵۸.۱۶۵	۲.۸۰۵.۸۸۰.۸۵۲		جمع امور دهگانه
سهم کل امور مسکن از کل امور دهگانه (درصد):			۶/۹۱۵	۰.۰۰۰	۵/۸۳۳	۷/۹۱۸	۸/۰۹۴	۳/۲۸۰	۰/۰۴۷	۰/۰۵۰	۰/۴۰۵	۰/۰۳۷	۰/۰۴۷	۰/۰۴۰		سهم امور مسکن از جمع امور دهگانه (درصد)

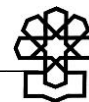
توضیح: در محاسبه رشد اعتبارات، هزینه از محل درآمدهای اختصاصی منظور نشده است.

۳. بودجه دستگاه‌های اجرایی در بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی

بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی از لحاظ مقادیر اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد بودجه مجموعه وزارت راه و شهرسازی (با احتساب اعتبارات بخش‌های زیرمجموعه این وزارتخانه تنها در حوزه مسکن و شهرسازی) نسبت به سال گذشته با اعتبار ۲۸،۳۴۵ میلیارد ریال حدود ۲۲/۹ درصد افزایش داشته است. البته میزان افزایش اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون مصوب بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه ستادی وزارتخانه راه و شهرسازی (مشمول بر همه حوزه‌ها) با منظور شدن اعتبار ۱۴،۳۳۲ میلیارد ریال با بیش از ۲۷/۶ درصد افزایش روبه‌رو بوده است.

در دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت راه و شهرسازی نیز شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید با افزایش ۲۱/۵۳ درصدی اعتبارات در مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ و همچنین افزایش ۲۸۳/۶۹ درصدی اعتبارات نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۸ و دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نیز با افزایش ۲۱/۳۸ درصدی اعتبارات در مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ و همچنین افزایش ۴۵۱/۵۳ درصدی اعتبارات نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۸ بیشترین میزان تغییرات را داشته‌اند.

با توجه به چشمگیر بودن میزان افزایش اعتبارات دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در لوایح و قوانین مصوب بودجه سنواتی به‌نظر می‌رسد بخشی از این مسئله ناشی از روند مداوم تبدیل شدن تعداد قابل‌توجهی از روستاهای بزرگ کشور به شهر، افزوده شدن هرساله بر تعداد شهرهای کشور و متعاقب آن نیاز به بررسی و تصویب نهایی طرح‌های جامع شهرهای نوبنیان و تغییرات آنها خارج از نقشه‌های تفصیلی و همچنین نظارت بر شیوه اجرایی پهنه‌بندی و نحوه استفاده از زمین و تکوین کاربری‌های مختلف و سایر نیازمندی‌های عمومی شهرهای مزبور است. مذاقه در اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نیز گواه این امر است؛ چرا که در راستای دستیابی به اهداف تدوین شده برای یک دوره ده ساله، تا حدودی جاماندگی دیده می‌شود و با توجه به رو به پایان بودن برنامه ششم توسعه در نظر است تا این روند بهبود یابد. در قالب برنامه توسعه کالبدی شهری و روستایی، ۵ فعالیت تهیه طرح‌های جامع شهری، تهیه طرح‌های کالبدی و ناحیه‌ای و ویژه، طرح‌ریزی مجموعه‌های شهری، مطالعه مناسب‌سازی فضاهای شهری - معلولین جسمی و حرکتی و مطالعه و تدوین ضوابط شهرسازی و معماری اسلامی - ایرانی مقرر شده است که تنها افزون بر ۵۱۷،۰۰۰ میلیون ریال جهت فعالیت تهیه طرح‌های جامع شهری مشتمل بر اقداماتی همچون تهیه پایگاه اطلاعاتی، تهیه طرح جامع و تفصیلی شهری و تهیه عکس و نقشه در شهرها در نظر گرفته شده است. جزئیات و مقادیر اعتبارات فعالیت‌ها و اقدام‌های دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در جدول شماره ۵ ارائه شده است.

همچنین مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی نیز با افزایش ۱۷/۱۶ درصدی اعتبارات در مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ و همچنین افزایش ۱۴۹/۸۵ درصدی اعتبارات نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۸ مواجه خواهد بود. تمامی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای این مرکز که بالغ بر ۹۲۰،۰۰۰ میلیون ریال است، صرف برنامه توسعه شبکه شتاب‌نگاری کشور خواهد شد. مقرر شده است تا بیش از ۲۰ درصد اعتبار مورد نیاز اهداف کمی طرح ۲۰ ساله مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی که مشتمل بر تامین تجهیزات و ماشین‌آلات به میزان ۵۶۵ دستگاه، تکمیل و توسعه مراکز منطقه‌ای و تعمیرات اساسی به میزان ۱۲ هزار مترمربع و توسعه کمی و کیفی شبکه شتاب‌نگاری کشور به تعداد ۳ هزار ایستگاه است، در سال ۱۴۰۰ تخصیص یابد. از سوی دیگر از مجموع مصارف این مرکز در حدود ۶۰ درصد اعتبارات هزینه‌ای (۵۱۵،۳۰۷ میلیون ریال) جهت برنامه پژوهش‌های کاربردی مشتمل بر اقداماتی همچون اجرای پروژه‌های تحقیقاتی در حوزه ساختمان و ابنیه، تدوین ضوابط و دستورالعمل‌های حوزه حمل و نقل، تدوین ضوابط و دستورالعمل‌های حوزه معماری و شهرسازی، اجرای پروژه‌های تحقیقاتی در حوزه حمل و نقل، تدوین ضوابط و مقررات و دستورالعمل‌های حوزه ساختمان و ابنیه و اجرای پروژه‌های تحقیقاتی در حوزه معماری و شهرسازی منظور شده است. جزئیات و مقادیر اعتبارات هزینه‌ای مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی در جدول شماره ۶ ارائه شده است. با توجه به محول شدن وظیفه تدوین و بازنگری مقررات ملی ساختمان به معاونت ساختمان و مسکن وزارت راه و شهرسازی، ردیف‌های مربوط به این امر از اعتبارات هزینه‌ای مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، حذف شده است.

شایان ذکر است در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ هیچ‌کدام از دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت راه و شهرسازی در حوزه مسکن و شهرسازی با کاهش اعتبارات مواجه نشده است. مطالعه اعتبارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ حاکی از آن است که با منظور شدن ۱۸،۵۲۹ میلیارد ریال اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، برای این نهاد عمومی غیردولتی، افزایش ۱/۳۶ درصدی اعتبارات نسبت به قانون مصوب بودجه سال ۱۳۹۹ لحاظ شده است. البته این رقم نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۸ این نهاد با رشد بیش از ۱۰۷۴ درصد روبه‌رو است که با توجه به اتمام تقریباً بخش عمده تعهدات بنیاد مسکن در حوزه مسکن شهری، همچنین مهاجرفرستی و کاهش نرخ سکونت در روستاها و از سوی دیگر عدم وقوع سوانح طبیعی بزرگ مقیاس در سال جاری، به نظر می‌رسد این میزان افزایش فاقد توجیه است.

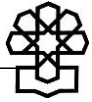
بررسی اعتبارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ بیانگر آن است که با توجه به منظور شدن ۱۴،۶۰۱ میلیارد ریال اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (بیش از ۹۲ درصد مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) جهت این سازمان، میزان اعتبارات آن نسبت به قانون مصوب بودجه سال ۱۳۹۹ با افزایشی در حدود ۴۱ درصد و در مقایسه با عملکرد سال ۱۳۹۸ با افزایشی در حدود ۲۷۰ درصد مواجه است که با توجه به افزایش مداوم تعداد شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، تا حدودی

منطقی به نظر می‌رسد. از آنجاکه مأموریت اصلی این سازمان هدایت و نظارت بر فعالیت‌های شهرداری‌ها در حدود وظایف محوله به وزارت کشور و پشتیبانی‌های مالی، فنی، اجرایی و مدیریتی از شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به آنها در زمینه‌های مختلف است و در اساسنامه این سازمان نیز سازمان‌های همیاری شهرداری‌های استان‌ها به‌عنوان دفاتر این سازمان در نظر گرفته شده‌اند، اما در لوایح بودجه سنواتی، انعکاسی در زمینه اعتبارات این بخش دیده نمی‌شود. ازسوی دیگر با وجود اینکه مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهری و روستایی از نهادهای وابسته به سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور است جزئیات اعتبارات این نهاد فاقد ردیف در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ همچون لوایح سال‌های گذشته است.

مداقه در اعتبارات منظور شده برای شهرداری‌ها نشان می‌دهد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ همچون سال گذشته برای همه شهرداری‌های کلان‌شهرهای بالای یک میلیون نفر، دو شهرداری با جمعیت بالای ۵۰۰ هزار نفر و یک شهرداری با جمعیت کمتر از نیم میلیون نفر، اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در نظر گرفته شده است. این شهرداری‌ها مشتمل بر تهران، مشهد، اصفهان، کرج، شیراز، تبریز، اهواز، قم، کرمانشاه، رشت و اسلامشهر هستند.

بیشترین سهم اعتبار به شهرداری تهران و با در نظر گرفتن ۳،۱۲۶ میلیارد ریال و کمترین میزان اعتبار برای شهرداری رشت به میزان ۳۱،۸ میلیارد ریال منظور شده است. بیشترین افزایش اعتبار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ برای شهرداری تهران با بیش از ۱۶۶ درصد رشد و کمترین میزان آن مربوط به شهرداری کرمانشاه با رشد اندکی بیش از ۲ درصد است. شایان ذکر است بیشترین درصد رشد اعتبار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در قیاس با عملکرد سال ۱۳۹۸ نیز جهت شهرداری کرج با رشدی افزون بر ۹۳۱ درصد و کمترین میزان آن نیز برای شهرداری رشت خواهد بود.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نیز بسان قانون مصوب بودجه سال ۱۳۹۹ کماکان برای شهرداری اسلامشهر که در زمره کلان‌شهرهای کشور جای ندارد، ردیف اعتباری تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با افزایش اعتبار به میزان حدود ۴۰ درصد نسبت به سال پیشین در نظر گرفته شده است. درخصوص در نظر گرفتن اعتبار برای شهر اسلامشهر با جمعیتی کمتر از ۵۰۰ هزار نفر در کنار تعدادی از کلان‌شهرهای بالای یک میلیون نفر جمعیت، درحالی‌که تعداد بسیاری از کلان‌شهرهای کشور با جمعیتی بیش از ۵۰۰ هزار نفر که همگی در زمره مراکز استان‌ها نیز هستند، از جمله ارومیه، زاهدان، همدان، کرمان، یزد، اردبیل، بندرعباس و اراک که فاقد ردیف اعتباری در بودجه هستند، ابهام وجود دارد. به‌طور کلی دلایل و زمینه‌های کاهش و افزایش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرداری‌ها در بودجه‌های سنواتی و معیارهای تعریف ردیف اعتبارات برای آنها مشخص نیست؛ چراکه از معیارهای مرسوم در طبقه‌بندی شهرداری‌ها همچون درآمد مستمر و خالص، جمعیت، وسعت و جایگاه و موقعیت تقسیمات کشوری تبعیت نمی‌کند. جزئیات و مقادیر اعتبارات برآورد شده برای مجموعه این دستگاه‌ها و سازمان‌های زیرمجموعه آنها همراه با نرخ تغییرات آن نسبت به سال گذشته در جداول ۳ و ۴ ارائه شده است.

جدول ۳. اعتبارات دستگاه‌های مجری در بخش مسکن و شهرسازی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

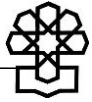
(ارقام به میلیون ریال)

درصد تغییرات لایحه سال ۱۴۰۰ به عملکرد سال ۱۳۹۸	درصد تغییرات لایحه سال ۱۴۰۰ به مصوب سال ۱۳۹۹	لایحه سال ۱۴۰۰			مصوب سال ۱۳۹۹			عملکرد سال ۱۳۹۸ (مجموع هزینه‌ای و تملک سرمایه‌ای)	عنوان
		جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای		
۹۵/۹۴	۲۲/۹۳	۲۸,۳۴۴,۹۸۷	۲۵,۵۶۲,۵۴۵	۲,۷۸۲,۴۴۲	۲۳,۰۵۸,۵۶۰	۲۱,۲۶۵,۰۱۸	۱,۷۹۳,۵۴۲	۱۴,۴۶۶,۱۸۵	مجموعه وزارت راه و شهرسازی
۱۰۳/۰۶	۲۷/۶۲	۱۴,۳۳۲,۸۴۵	۱۲,۴۰۹,۲۸۰	۱,۹۲۳,۵۶۵	۱۱,۲۳۱,۰۴۳	۱۰,۰۸۵,۸۳۲	۱,۱۴۵,۲۱۱	۷,۰۵۸,۴۴۰	حوزه ستادی وزارت راه و شهرسازی
۱۴۹/۸۵	۱۷/۱۶	۱,۷۷۸,۸۷۷	۹۲۰,۰۰۰	۸۵۸,۸۷۷	۱,۵۱۸,۳۳۱	۸۷۰,۰۰۰	۶۴۸,۳۳۱	۷۱۱,۹۸۷	مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی
۴۵۱/۵۳	۲۱/۳۸	۷۱۰,۱۰۰	۷۱۰,۱۰۰	۰	۵۸۵,۰۰۰	۵۸۵,۰۰۰	۰	۱۲۸,۷۵۰	وزارت راه و شهرسازی-دبیرخانه شورای عالی شهرسازی
۱۴/۸۶	۲۰/۹۶	۶,۳۲۵,۹۰۴	۶,۳۲۵,۹۰۴	۰	۵,۲۲۹,۷۸۶	۵,۲۲۹,۷۸۶	۰	۵,۵۰۷,۶۵۲	سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی شرکت مادر تخصصی
۲۸۳/۶۹	۲۱/۵۳	۲,۰۸۸,۴۰۰	۲,۰۸۸,۴۰۰	۰	۱,۷۱۸,۴۰۰	۱,۷۱۸,۴۰۰	۰	۵۴۴,۳۰۰	شرکت سهامی عمران شهرهای جدید، مادر تخصصی
۵۰۳/۶	۱۱/۹۹	۳,۱۰۸,۸۶۱	۳,۱۰۸,۸۶۱	۰	۲,۷۷۶,۰۰۰	۲,۷۷۶,۰۰۰	۰	۵۱۵,۰۵۶	شرکت بازآفرینی شهری ایران
۱۰۷۴/۴۸	۱/۳۶	۱۸,۵۲۹,۵۰۰	۱۸,۵۲۹,۵۰۰	۰	۱۸,۲۸۱,۰۰۰	۱۸,۲۸۱,۰۰۰	۰	۱,۵۷۷,۶۷۶	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

جدول ۴. اعتبارات دستگاه‌های مجری در بخش عمران شهری و مدیریت شهری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

(ارقام به میلیون ریال)

درصد تغییرات لایحه سال ۱۴۰۰ به عملکرد سال ۱۳۹۸	درصد تغییرات لایحه سال ۱۴۰۰ به مصوب سال ۱۳۹۹	لایحه سال ۱۴۰۰			مصوب سال ۱۳۹۹			عملکرد سال ۱۳۹۸ (مجموع هزینه‌ای و تملک سرمایه‌ای)	عنوان
		جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌های	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌های		
۲۶۹/۵۳	۴۰/۸۴	۱۴,۶۰۰,۵۵۸	۱۳,۵۳۰,۹۵۸	۱,۰۶۹,۶۰۰	۱۰,۳۶۶,۵۳۳	۹,۵۲۰,۰۳۳	۸۴۶,۵۰۰	۳,۹۵۱,۰۷۷	سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها
۲۰۱/۲۷	۳۴/۹۶	۱۲,۴۳۰,۸۴۰	۹,۸۸۰,۸۴۰	۲,۵۵۰,۰۰۰	۹,۲۱۰,۸۳۲	۷,۰۸۰,۰۰۰	۲,۱۳۰,۸۳۲	۴,۱۲۶,۱۳۲	مجموعه وزارت کشور
۹۱/۵۲	۱۶/۲۴	۴,۹۴۸,۰۰۰	۲,۳۹۸,۰۰۰	۲,۵۵۰,۰۰۰	۴,۲۵۶,۸۳۲	۲,۱۲۶,۰۰۰	۲,۱۳۰,۸۳۲	۲,۵۸۳,۵۴۶	حوزه ستادی وزارت کشور
۸۶۷/۲۲	۱۶۶/۲۷	۳,۱۲۶,۰۴۰	۳,۱۲۶,۰۴۰	.	۱,۱۷۴,۰۰۰	۱,۱۷۴,۰۰۰	.	۳۲۳,۲۰۰	شهرداری تهران
۳۶۴/۴۴	۳۹/۳۳	۴۱۸,۰۰۰	۴۱۸,۰۰۰	.	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	.	۹۰,۰۰۰	شهرداری اسلامشهر
۹۳۱/۴۳	۳/۱۴	۷۲۲,۰۰۰	۷۲۲,۰۰۰	.	۷۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	.	۷۰,۰۰۰	شهرداری کرج
۱۶۹/۱۷	۲۲/۲۲	۴۵۲,۲۰۰	۴۵۲,۲۰۰	.	۳۷۰,۰۰۰	۳۷۰,۰۰۰	.	۱۶۸,۰۰۰	شهرداری مشهد
۲۴۹/۰۶	۲۴/۱۸	۴۰۹,۸۰۰	۴۰۹,۸۰۰	.	۳۳۰,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰	.	۱۱۷,۴۰۰	شهرداری اصفهان
۲۷۱/۴۵	۳۱/۸۱	۴۰۸,۶۰۰	۴۰۸,۶۰۰	.	۳۱۰,۰۰۰	۳۱۰,۰۰۰	.	۱۱۰,۰۰۰	شهرداری شیراز
۱۰۰/۲	۱۷/۷۶	۴۰۰,۴۰۰	۴۰۰,۴۰۰	.	۳۴۰,۰۰۰	۳۴۰,۰۰۰	.	۲۰۰,۰۰۰	شهرداری تبریز
۴۸۳	۶	۳۴۹,۸۰۰	۳۴۹,۸۰۰	.	۳۳۰,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰	.	۶۰,۰۰۰	شهرداری اهواز
۳۳۲/۷۵	۲۸/۲۲	۳۴۶,۲۰۰	۳۴۶,۲۰۰	.	۲۷۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰	.	۸۰,۰۰۰	شهرداری قم
۱۷۸/۲۳	۲/۲۵	۸۱۸,۰۰۰	۸۱۸,۰۰۰	.	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	.	۲۹۴,۰۰۰	شهرداری کرمانشاه
۶/۰۵	۶	۳۱,۸۰۰	۳۱,۸۰۰	.	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	.	۲۹,۹۸۶	شهرداری رشت

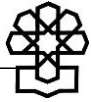

جدول ۵. اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

عنوان فعالیت	اهداف کمی طرح	واحد	مقدار	هزینه واحد	عملکرد برنامه پنجم	عملکرد ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۹	برآورد ۱۴۰۰	پیش بینی سال‌های بعد	جمع کل
تهیه طرح‌های جامع شهری	پایگاه اطلاعاتی	مجموعه	۱	۳۰۸۶/۲	۲۶۹،۹۶۸	۲۲۵،۵۷۰	۴۵۰،۰۰۰	۵۱۷،۰۰۰	۴،۵۰۰،۰۰۰	۵،۹۶۲،۵۳۸
	تهیه طرح جامع و تفصیلی شهری	شهر	۷۳۱	۳۰۸۶/۲						
	تهیه عکس و نقشه	شهر	۱۲۰۰	۳۰۸۶/۲						
تهیه طرح‌های کالبدی و ناحیه‌ای و ویژه	مطالعه و تهیه طرح کالبدی	پروژه	۱۱	۵۲۹۵/۰۵۹	۲۰،۷۰۶	۱۶،۰۹۰	۵۵،۰۰۰	۸۸،۳۰۰	۳۶۰،۰۰۰	۵۴۰،۰۹۶
	مطالعه و تهیه طرح ویژه	پروژه	۳۰	۵۲۹۵/۰۵۹						
	مطالعه و تهیه طرح ناحیه‌ای	پروژه	۶۱	۵۲۹۵/۰۵۹						
طرح‌ریزی مجموعه‌های شهری	تهیه طرح	پروژه	۵۵	۴۹۹۳/۳۰۹	۱۶،۴۷۲	۱۶،۰۹۰	۴۰،۰۰۰	۵۲،۴۰۰	۱۵۰،۰۰۰	۲۷۴،۹۶۲
مطالعه مناسب‌سازی فضاهای شهری - معلولین جسمی و حرکتی	مطالعه و تهیه ضوابط	پروژه	۶۱	۲۵۵۶/۱۶۴	۲۲،۷۲۶	۳۷،۰۰۰	۲۰،۰۰۰	۲۶،۲۰۰	۵۰،۰۰۰	۱۵۵،۹۲۶
مطالعه و تدوین ضوابط شهرسازی و معماری اسلامی - ایرانی	مطالعه و تهیه ضوابط	پروژه	۳۴	۵۸۰۸/۷۰۶	۲۷،۲۹۶	۲۴،۰۰۰	۲۰،۰۰۰	۲۶،۲۰۰	۱۰۰،۰۰۰	۱۹۷،۴۹۶

جدول ۶. اعتبارات هزینه‌ای مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

اعتبارات هزینه‌ای			هدف کمی		اقدام	برنامه
جمع	اختصاصی	عمومی	بهای تمام شده	مقدار		
۲۳،۴۸۰	۱۰،۲۲۰	۱۳،۲۶۰	۹۰/۳۰۸	۲۶۰	تمدید گواهینامه فنی	ارتقای کیفیت مصالح و فرآورده‌های ساختمانی و ابنیه فنی
۳۷،۶۷۰	۱۱،۵۱۰	۲۶،۱۶۰	۱۷۹/۳۸۱	۲۱۰	صدور گواهینامه فنی	
۱،۶۶۰	۶۲۰	۱،۰۴۰	۶۶/۴۰۰	۲۵	ارایه نظریه فنی	
۵،۲۷۰	۶۲۰	۴،۶۵۰	۲۲/۹۱۳	۲۳۰	انجام خدمات آزمایشگاهی	
۳۵۵	۸۰	۲۷۵	۷۱	۵	انجام مشاوره فنی	
۶۸،۴۳۵	۲۳،۰۵۰	۴۵،۳۸۵	جمع کل			
۳۹،۳۹۰	۱۲،۸۶۰	۲۶،۵۳۰	۱۵۷/۵۶۰	۲۵۰	برگزاری دوره‌ها، همایش‌های تخصصی	برنامه ارتقای کیفیت ساخت و ساز
۳۹،۳۹۰	۱۲،۸۶۰	۲۶،۵۳۰	جمع کل			
۲۰،۸۱۰	۸،۰۷۰	۱۲،۷۴۰	۱۴/۸۶۴	۱،۴۰۰	کنترل و نگهداری شبکه شتاب نگاری	توسعه شبکه شتاب نگاری
۲۰،۸۱۰	۸،۰۷۰	۱۲،۷۴۰	جمع کل			
۴۰،۹۷۰	۱۷،۲۶۰	۲۳،۷۱۰	۳،۷۲۴/۵۴۵	۱۱	تدوین و آماده‌سازی برنامه‌های مرتبط با کاهش ریسک پیش از وقوع زلزله	پژوهش‌های مقاوم سازی ابنیه و خطر پذیری لرزه‌ای
۱۹،۳۹۰	۱۱،۷۰۰	۷،۶۹۰	۳،۸۷۸	۵	توسعه روش‌های نوین در بهبود رفتار لرزه ای و مقاوم سازی سازه‌ها	
۶۰،۳۶۰	۲۸،۹۶۰	۳۱،۴۰۰	جمع کل			
۲۱۰،۳۱۴	۱۰۹،۰۸۵	۱۰۱،۲۲۹	۳،۵۰۵/۲۳۳	۶۰	اجرای پروژه‌های تحقیقاتی در حوزه ساختمان و ابنیه	پژوهش‌های کاربردی
۵۳،۸۶۸	۲۵،۷۵۰	۲۸،۱۱۸	۳،۵۹۱/۲۰۰	۱۵	تدوین ضوابط و دستورالعمل‌های حوزه حمل و نقل	

اعتبارات هزینه‌ای			هدف کمی		اقدام	برنامه
جمع	اختصاصی	عمومی	بهای تمام شده	مقدار		
۳۱۰۰۳۵	۱۱۰۳۳۰	۱۹۰۷۰۵	۳۰۸۷۹/۳۷۵	۸	تدوین ضوابط و دستورالعمل‌های حوزه معماری و شهرسازی	
۱۵۳۰۳۶۵	۱۰۲۰۸۰۰	۵۰۰۵۶۵	۳۰۴۰۸/۱۱۱	۴۵	اجرای پروژه‌های تحقیقاتی در حوزه حمل و نقل	
۶۶۰۷۲۵	۴۷۰۰۹۰	۱۹۰۶۳۵	۳۰۷۰۶/۹۴۴	۱۸	اجرای پروژه‌های تحقیقاتی در حوزه معماری و شهرسازی	
۵۱۵۰۳۰۷	۲۹۶۰۰۵۵	۲۱۹۰۲۵۲	جمع کل			
۲۲۰۶۷۲	۵۰۰۳۲	۱۷۰۶۴۰	۲۰۲۶۷/۲۰۰	۱۰	ایجاد و به روزرسانی بانک‌های اطلاعاتی تخصصی	توسعه اطلاعات تخصصی حوزه راه و مسکن و شهرسازی
۲۸۰۰۵۳	۱۰۴۵۳	۲۶۰۶۰۰	۱/۴۰۳	۲۰۰۰۰۰	توسعه اسناد و مدارک علمی و فنی	
۵۰۰۷۲۵	۶۰۴۸۵	۴۴۰۲۴۰	جمع کل			

۴. برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی

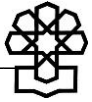
بررسی جداول برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه نشان می‌دهد تعداد بسیاری از اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه و همچنین اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در خصوص بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی هستند. از مهم‌ترین موضوعاتی که در این ردیف‌ها جای گرفته باید به تأمین زیرساخت‌های پروژه‌های مسکن حمایتی، کاهش آلودگی هوای شهرها، تأمین مسکن محرومان، آماده‌سازی اراضی، حمل‌ونقل عمومی، توسعه نواحی کم‌برخوردار، دریامحور و آسیب‌دیده از جنگ تحمیلی، آمایش سرزمین، توسعه قطارهای شهری و حومه‌ای و ساماندهی حاشیه‌نشینی اشاره کرد.

بخش زیادی از عناوین ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در قانون مصوب سال ۱۳۹۹ نیز درج شده است. اجرای طرح ناحیه کاهش آلودگی هوا و توسعه حمل‌ونقل عمومی تهران و شهرهای دارای آلودگی هوا، مطالعه و احداث قطارهای حومه‌ای جدید و تأمین اعتبار مورد نیاز اجرای بند «ب» ماده (۵۹) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص مسکن اقشار محروم و کم‌درآمد از جمله ردیف‌هایی هستند که بدون هیچ تغییری در میزان اعتبارات نسبت به قانون مصوب بودجه سال ۱۳۹۹ مجدداً در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ قید شده‌اند.

از مهم‌ترین تغییرات اعتبارات ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ باید به حذف ردیف دبیرخانه مجمع جهانی شهرهای اسلامی و افزودن شدن ردیف تدوین مقررات، ارتقا و توسعه نظام مهندسی و کنترل ساختمان اشاره کرد. همچنین در عنوان ردیف تأمین زیرساخت و یارانه سود تسهیلات مسکن مهر و روستایی، طرح اقدام ملی نیز بدان افزوده شده و با افزایش ۱۰۰ درصدی اعتبار روبه‌رو خواهد بود. در ردیف توسعه و عمران خرمشهر نیز علاوه بر افزوده شدن نام شهر آبادان، میزان اعتبارات ۱۵۰ درصد افزایش یافته است.

بیشترین میزان افزایش اعتبارات ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مربوط به ردیف آمایش سرزمین است که در مقایسه با قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ افزایش ۸۳۳ درصدی را نشان می‌دهد که البته بخش اصلی این افزایش اعتبار به ایجاد دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین باز می‌گردد. از سوی دیگر در ردیف یارانه و کمک زیان حمل‌ونقل عمومی (ریلی و قطار شهری) هم با افزایش ۱۲۷ درصدی روبه‌رو هستیم. در حالی که در ردیف‌هایی همچون توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی، بسیج سازندگی و تجهیزات شرکت‌های قطار شهری، کاهش قابل توجه اعتبارات (به ترتیب رشد منفی ۵۰ درصد، رشد منفی ۱۰ درصد و رشد منفی ۷۵ درصد) در لایحه بودجه نسبت به قانون مصوب بودجه سال گذشته کاملاً مشهود است.

در قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ در ردیف مطالعه، راهبری و ایجاد زیرساخت‌های توسعه جنوب شرق کشور از عبارت منطقه مکران، جاسک تا گواتر نام برده شده بود که این ردیف در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ضمن افزایش بیش از ۷۵ درصدی اعتبارات، به‌طور دقیق از شهرستان‌های واقع در منطقه مکران شامل چابهار، کنارک، نیک‌شهر، قصرقند، جاسک، میناب، بشاگرد ذکر به میان آمده که بیانگر توجه بیشتر و بهتر به پسرانه‌های محروم سواحل مکران است.

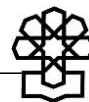

جدول ۷. اعتبارات متفرقه بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

(ارقام به میلیون ریال)

درصد تغییرات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به مصوب سال ۱۳۹۹	لایحه سال ۱۴۰۰			مصوب سال ۱۳۹۹			عناوین اعتبارات موجود در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	عناوین اعتبارات موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۹
	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای		
۱۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	تأمین زیرساخت و یارانه سود تسهیلات مسکن مهر، طرح اقدام ملی و مسکن روستایی	تأمین زیرساخت و یارانه سود تسهیلات مسکن مهر و روستایی
۱۲۷	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۰۰,۰۰۰	۰	۴,۴۰۰,۰۰۰	یارانه و کمک زیان حمل‌ونقل عمومی (ریلی و قطار شهری)	یارانه و کمک زیان حمل‌ونقل عمومی (ریلی و قطار شهری)
۲۸/۹	۱۹۳,۳۳۰	۰	۱۹۳,۳۳۰	۱۵۰,۰۰۰	۰	۱۵۰,۰۰۰	تأمین مسکن برای افراد کم‌درآمد از محل نیم درصد درآمد بانک‌های کشور	تأمین مسکن برای افراد کم‌درآمد از محل نیم درصد درآمد بانک‌های کشور
-۷۵	۳۰۰,۰۰۰	۰	۳۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰	۴۰۰,۰۰۰	حقوق و عوارض گمرکی واردات واگن و تجهیزات شرکت‌های قطار شهری	حقوق و عوارض گمرکی واردات واگن و تجهیزات شرکت‌های قطار شهری
۱۰/۶	۲۸۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۲۵۳,۰۰۰	۱۹۵,۰۰۰	۵۸,۰۰۰	اعتبار موضوع آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون ساماندهی و حمایت مالی از تولید و عرضه مسکن	اعتبار موضوع آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون ساماندهی و حمایت مالی از تولید و عرضه مسکن
۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	اجرای طرح ناحیه کاهش آلودگی هوا و توسعه حمل‌ونقل عمومی تهران و شهرهای دارای آلودگی هوا	اجرای طرح ناحیه کاهش آلودگی هوا و توسعه حمل‌ونقل عمومی تهران و شهرهای دارای آلودگی هوا
-۵۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۰	توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی از محل ۱۰ درصد ارزش گمرکی (۶۰ درصد سازمان شهرداری‌ها)	توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی از محل ۱۰ درصد ارزش گمرکی (۶۰ درصد سازمان شهرداری‌ها)

درصد تغییرات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به مصوب سال ۱۳۹۹	لایحه سال ۱۴۰۰			مصوب سال ۱۳۹۹			عناوین اعتبارات موجود در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	عناوین اعتبارات موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۹
	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای		
-۱۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	بسیج سازندگی - رفع محرومیت و سازندگی شامل تأمین آب شرب، احداث جاده‌های روستایی، ساماندهی حاشیه‌نشینی و پیشرفت و آبادانی مناطق محروم	بسیج سازندگی - رفع محرومیت و سازندگی شامل تأمین آب شرب، احداث جاده‌های روستایی، ساماندهی حاشیه‌نشینی و پیشرفت و آبادانی مناطق محروم
-	۶۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	-	-	-	تدوین مقررات، ارتقا و توسعه نظام مهندسی و کنترل ساختمان	-
۰	۵۲,۲۵۰	۵۲,۲۵۰	۰	۵۲,۲۵۰	۵۲,۲۵۰	۰	اعتبارات مطالعه و احداث قطارهای حومه‌ای جدید	اعتبارات مطالعه و احداث قطارهای حومه‌ای جدید
۷۵/۴	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۵,۷۰۰,۰۰۰	۵,۷۰۰,۰۰۰	۰	مطالعه، راهبری و ایجاد زیرساخت‌های توسعه منطقه مکران (شهرستان‌های: چابهار، کنارک، نیک‌شهر، قصرقند، جاسک، میناب و بشاگرد)	مطالعه، راهبری و ایجاد زیرساخت‌های توسعه جنوب شرق کشور (منطقه مکران، جاسک تا گواتر)
۱۵۰	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۰	توسعه و عمران شهر خرمشهر و آبادان	توسعه و عمران شهر خرمشهر
۰	۲۸۵,۰۰۰	۲۸۵,۰۰۰	۰	۲۸۵,۰۰۰	۲۸۵,۰۰۰	۰	تأمین اعتبار مورد نیاز اجرای بند «ب» ماده (۵۹) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص مسکن اقشار محروم و کم‌درآمد	تأمین اعتبار مورد نیاز اجرای بند «ب» ماده (۵۹) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص مسکن اقشار محروم و کم‌درآمد
-	-	-	-	۴۰,۰۰۰	۰	۴۰,۰۰۰	-	دبیرخانه مجمع جهانی شهرهای اسلامی
۸۳۳	۲۵۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۰	۳۰,۰۰۰	دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین - انجام مطالعات و اجرای مفاد بند «الف» ماده (۳۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	مطالعات آمایش استان‌ها

۵. اعتبارات و بودجه شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

بررسی بهای تمام شده برنامه‌ها و فعالیت‌های شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید نشان می‌دهد از مجموع ۵۴۰،۰۰۰ میلیون ریال درآمدهای این شرکت در حدود نیمی از آن (۲۶۹،۰۰۲ میلیون ریال) صرف فعالیت نظارت بر عملکرد شرکت‌های نوزده‌گانه زیرمجموعه آن خواهد شد. در این راستا برای نظارت بر هر یک از شرکت‌ها افزون بر ۱۴،۱۵۸ میلیون ریال در نظر گرفته شده است.

از سوی دیگر سهم فعالیت مطالعه و بررسی طرح‌های کالبدی ملی، منطقه‌ای و ناحیه‌ای که در راستای برنامه راهبردی ارتقای طراحی و معماری شهری در شهرهای جدید است، اندکی بیش از نیمی از هزینه‌های منظور شده (۲۷۰،۲۸۹ میلیون ریال) را دربرمی‌گیرد. در این راستا انجام ۲۷ فقره مطالعه با بهای تمام شده هر مطالعه ۱۰،۰۳۳ میلیون ریال هدف‌گذاری شده است.

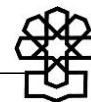
شرکت بازآفرینی شهری ایران در میان برنامه‌ها و فعالیت‌های متعددی که در دست اجرا دارد، بخش اعظم درآمد خود (افزون بر ۵۷ درصد) را صرف ارائه تسهیلات نوسازی، مقاوم‌سازی و ودیعه مسکن خواهد کرد. هدف کمی این شرکت برای سال ۱۴۰۰ همچون سال‌های گذشته، ارائه ۱۵۰ هزار فقره تسهیلات نوسازی، مقاوم‌سازی و ودیعه مسکن است. این در حالی است که برای توسعه زیرساخت‌ها و خدمات روبنایی که نقش انکارناپذیری در پایداری جمعیت در بافت‌های ناکارآمد دارد و از سوی دیگر از توان ساکنان این مناطق خارج بوده و همچنین بخش خصوصی تمایل کمتری برای سرمایه‌گذاری در این بخش دارد، تنها در حدود ۱۳/۶ درصد از درآمد خود را هزینه خواهد کرد که نسبت به لایحه سال گذشته تفاوت چشمگیری را نشان نمی‌دهد. همچنین افزون بر ۱۰/۶ درصد (۱۰۰،۰۰۰ میلیون ریال) از هزینه‌های این شرکت مادر تخصصی نیز برای برنامه ارتقای بهره‌وری در قالب فعالیت افزایش بهره‌وری برای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه در نظر گرفته شده که با توجه به قرار داشتن در سال پایانی برنامه ششم توسعه جای تأمل دارد. شایان ذکر است شرکت مادر تخصصی بازآفرینی شهری ایران دارای پنج شرکت زیرمجموعه به نام‌های «عمران و مسکن‌سازان شرق»، «عمران و مسکن‌سازان استان فارس»، «عمران و مسکن‌سازان استان گلستان»، «عمران و مسکن‌سازان ایران» و «عمران و مسکن‌سازان ثامن» است که البته میزان سهام این شرکت دولتی در شرکت‌های مزبور کمتر از ۵۰ درصد است.

مداقه در بودجه شرکت سهامی سازمان ملی زمین و مسکن بیانگر این مطلب است که این شرکت همچون سال‌های پیشین برخلاف سایر شرکت‌های امور مسکن و عمران شهری که همه درآمدهای خود را هزینه می‌کنند، همچنان در زمره شرکت‌های سودده قرار دارد و در حدود ۲ درصد از درآمد آن هزینه نمی‌شود که البته نسبت به لایحه سال ۱۳۹۹ با بیش از ۲/۵ درصد کاهش سود مواجه خواهد بود. در میان هزینه‌کرد برای برنامه‌ریزی راهبردی و مدیریت مؤثر در بخش زمین و مسکن، فعالیت

تولید صنعتی خانه‌سازی کمترین حجم از هزینه‌ها را دربر خواهد گرفت. هزینه اختصاص یافته برای این فعالیت بسیار ناچیز و در حدود ۱/۴ درصد است. در حالی که بخش عمده هزینه کرد این شرکت (بالغ بر ۶۰ درصد) به اقدام‌هایی اختصاص خواهد یافت که در راستای فروش زمین خواهد بود. همچنین هزینه کرد شرکت سهامی سازمان ملی زمین و مسکن جهت اقدام به فعالیت اجاره عرصه مسکن مهر و سایر درآمدهای حاصله، نسبت به لایحه سال پیشین به نصف کاهش یافته است.

جدول ۸. بودجه شرکت‌های دولتی امور مسکن و شهرسازی بر حسب برنامه و فعالیت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

نام شرکت	عنوان برنامه	عنوان فعالیت	جمع هزینه (میلیون ریال)
شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید	ارتقای بهره‌وری	افزایش بهره‌وری برای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه	۱۰۸
		برنامه راهبری ارتقای طراحی و معماری شهری	مطالعه و بررسی طرح‌های کالبدی نظارت بر عملکرد شرکت‌های وابسته
	جمع کل		۵۴۰,۰۰۰
	شرکت سهامی سازمان ملی زمین و مسکن	ارتقای بهره‌وری	افزایش بهره‌وری برای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه
برنامه‌ریزی راهبردی و مدیریت مؤثر در بخش زمین و مسکن			اجاره عرصه مسکن مهر و سایر درآمدهای حاصله
		تولید صنعتی خانه‌سازی	۷۶,۶۰۸
		فروش زمین	۳,۱۷۳,۹۲۲
فروش واحد مسکونی		۱,۱۹۹,۱۰۰	
جمع کل		۵,۲۲۱,۰۰۰	
شرکت بازآفرینی شهری ایران	بهسازی، مقاوم‌سازی و نوسازی مسکن	ارائه تسهیلات نوسازی، مقاوم‌سازی و ودیعه مسکن	۶۳۷,۸۰۰
		توسعه زیرساخت‌های معماری و شهرسازی محلات هدف	۱۰۸,۸۷۵
	فرهنگ‌سازی و ارتقای مشارکت‌های مردمی در برنامه‌های بازآفرینی شهری	تعریف پروژه‌های مشارکتی و سرمایه‌گذاری	۵۳,۰۲۱
		میزان نهادسازی و بهره‌گیری از ابزارهای مالی - حقوقی و تسهیل‌گر برنامه‌های بازآفرینی شهری	۱۸,۹۳۱

نام شرکت	عنوان برنامه	عنوان فعالیت	جمع هزینه (میلیون ریال)
	ارتقای خدمات و بهبود زیرساخت‌های شهری در محدوده‌های ناکارآمد	انجام مطالعات کاربردی و اقدام‌های ترویجی	۲۹،۴۵۶
		آموزش کنشگران بازآفرینی شهری	۱۷،۶۷۵
		تجهیز و توسعه فضاهای شهری به‌منظور ارتقای زیست‌پذیری محلات	۳۰،۱۱۸
		توسعه زیرساخت‌های شهری به‌منظور ارتقای تاب‌آوری شهری	۷۷،۰۳۵
	ارتقای بهره‌وری	توسعه امکانات و خدمات روبنایی به‌منظور ارتقای کیفیت زندگی ساکنان در محلات	۴۵،۴۵۰
افزایش بهره‌وری برای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه		۱۰۰،۰۰۰	
جمع کل			۱،۱۱۸،۳۶۱

مطالعه بودجه شرکت‌های عمران شهرهای جدید حاکی است همه این شرکت‌ها در زمره شرکت‌های سربه‌سر جای دارند. در میان شرکت‌های مزبور، همچون لوایح بودجه سال‌های گذشته شرکت عمران شهر جدید پردیس با اختلافی بسیار زیاد نسبت به سایر شرکت‌های عمران شهرهای جدید دارای بیشترین درآمد است. درآمد در نظر گرفته برای شرکت عمران شهر جدید پردیس ۱۵ هزار میلیارد ریال است و پس از آن شرکت عمران شهر جدید پرند با ۷ هزار میلیارد ریال قرار گرفته است. ارقام مزبور نسبت به لایحه و قانون بودجه سال گذشته افزایش ۳۶/۳ درصدی در شهر جدید پردیس و همچنین افزایش ۵۵/۵ درصدی در شهر جدید پرند را نشان می‌دهد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کمترین درآمد برای شرکت عمران شهر جدید رامشار با ۳۱۰ میلیارد ریال منظور شده است. از دیگر شرکت‌های عمران شهرهای جدید که از نظر درآمدی در رتبه پایینی قرار دارند باید به شرکت عمران شهر جدید مجلسی با هدف‌گذاری درآمد ۳۵۰ میلیارد ریالی اشاره کرد؛ این در حالی است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کمترین درآمد برای شرکت عمران شهر جدید ایوانکی که نوپاترین شرکت در مجموعه شرکت‌های وابسته به شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید است تعیین شده بود. درآمد منظور شده برای این شرکت در لایحه سال ۱۴۰۰ با افزایش بیش از چهار برابری نسبت به سال گذشته مواجه شده است. پس از شرکت عمران شهر جدید ایوانکی، بیشترین افزایش درآمد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ برای شرکت عمران شهر جدید صدرا به میزان ۲/۸۵ درصد تعیین شده است.

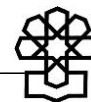
بررسی افزایش درآمد شرکت‌های عمران شهرهای جدید نشان می‌دهد در تعدادی از شهرهای جدید از جمله دو شهر جدید شیرین‌شهر و رامین که هر دو در استان خوزستان بنا شده‌اند و در واقع از

سکونتگاه‌های اقماری کلان‌شهر اهواز هستند، با وجود اینکه عملکرد بسیار ضعیفی در جذب جمعیت داشته‌اند و تعداد زیادی از واحدهای مسکونی خالی در شهرهای مزبور قرار دارد، افزایش بیش از ۲ برابری درآمدها با اتکا به چه منطقی صورت گرفته است؟

تقریباً همه درآمدهای شرکت‌های عمران شهرهای جدید صرف آماده‌سازی اراضی می‌شود، این در شرایطی است که بسیاری از شهرهای جدید به سبب فقدان یا ناکافی بودن خدمات روبنایی و تأسیسات زیربنایی در جذب سرریز جمعیتی ناحیه پیرامون خود ناموفق بوده‌اند و حتی به لحاظ سهم خانه‌های خالی نسبت به خانه‌های دارای سکنه، بیشترین تعداد واحدهای مسکونی خالی از سکنه در شهرهای جدید قرار گرفته است. در این بین باید عدم هزینه‌کرد در پروژه‌های قطار شهری را نیز افزود که در صورت تکمیل این پروژه تعداد زیادی از شهرهای جدید از حالت ایستایی و پژمردگی ناشی از عدم اسکان جمعیت خارج خواهند شد.

از سوی دیگر مذاقه در میزان آماده‌سازی اراضی حاکی از آن است که برخی از اعداد ارائه شده فاقد توجیه و دور از انتظار است؛ چراکه برای برخی از شهرهای جدید حتی آماده‌سازی زمین یک تا دو هکتاری تعریف شده است. همچنین در خصوص بهای واحد تمام شده وضعیت کاملاً ناشفاف است. به‌گونه‌ای که میزان آماده‌سازی اراضی در هیچ‌یک از شهرها با وجود یکسان بودن تقریبی شرایط طبیعی زمین تناسب منطقی وجود ندارد. همچنین در دو شهر جدید پرند و ایوانکی با وجود اینکه اراضی که در برنامه آماده‌سازی قرار دارد، از وضعیت توپوگرافی ناهموارتری نسبت به اراضی موجود برخوردار است، اما با کاهش هزینه واحد یک هکتار آماده‌سازی نسبت به بهای تمام شده در نظر گرفته شده در قانون بودجه سال پیشین روبه‌رو هستیم که این مسئله دور از ذهن است.

به‌نظر می‌رسد، این جدول یکی از نقاط ابهام جدی درآمد/هزینه شرکت‌های عمران شهرهای جدید تلقی می‌شود به نوعی که اولاً وابستگی درآمدی قابل توجه به آماده‌سازی، دلیلی بر اشتباهی سیری‌ناپذیر توسعه و افزایش سقف جمعیتی این شهرها برای انجام توسعه اراضی جدید و تأمین منابع مالی تبدیل شده و ای‌بسا بیشتر از سهم منابع ناپایدار مالی شهرداری‌ها در توسعه شهری؛ در شهرهای جدید هم وابستگی منابع به زمین، تعارض منافع و تبعات جدی به لحاظ تعریف و توسعه این شهرها ایجاد می‌کند و می‌طلبد که این حوزه از دو بعد منطق نظری مالیه شهری و شهرسازی و همچنین حسابرسی مورد مذاقه قرار گیرد.

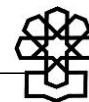
جدول ۸. بودجه شرکت‌های عمران شهرهای جدید در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

ردیف	نام شرکت	درآمد (میلیون ریال)	میزان آماده‌سازی اراضی (هکتار)	هزینه واحد (میلیون ریال)
۱	شهر جدید هشتگرد	۴,۵۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۴۴,۹۹۹
۲	شهر جدید پرنده	۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۰	۵۳,۸۴۵
۳	شهر جدید پردیس	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۸۰۰	۱۸,۷۴۹
۴	شهر جدید اندیشه	۱,۶۰۰,۰۰۰	۲	۷۹۹,۹۵۰
۵	شهر جدید امیرکبیر	۹۰۰,۰۰۰	۹۰	۹,۹۹۹
۶	شهر جدید عالی‌شهر	۶۰۰,۰۰۰	۶۰	۹,۹۹۸
۷	شهر جدید علوی	۴۵۰,۰۰۰	۱	۴۴۹,۹۰۰
۸	شهر جدید گلپهار	۱,۸۰۰,۰۰۰	۹	۱۹۹,۹۸۰
۹	شهر جدید سهند	۱,۲۷۰,۰۰۰	۲۰	۶۳,۴۹۵
۱۰	شهر جدید بهارستان	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳۰۰	۹,۹۹۹
۱۱	شهر جدید صدرا	۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۰	۳۹۹,۹۹۰
۱۲	شهر جدید بینالود	۷۰۰,۰۰۰	۲۰	۳۴,۹۹۵
۱۳	شهر جدید رامین	۶۵۰,۰۰۰	۲۰	۳۲,۴۹۵
۱۴	شهر جدید رامشار	۳۱۰,۰۰۰	۲۰	۱۵,۴۹۵
۱۵	شهر جدید فولادشهر	۲,۰۰۰,۰۰۰	۷۰	۲۸,۵۷۰
۱۶	شهر جدید مجلسی	۳۵۰,۰۰۰	۱۲	۲۹,۱۶۰
۱۷	شهر جدید شیرین‌شهر	۸۴۰,۰۰۰	۷۰	۱۱,۹۹۹
۱۸	شهر جدید تیس	۸۰۰,۰۰۰	۲	۳۹۹,۹۵۰
۱۹	شهر جدید ایوانکی	۴۲۰,۰۰۰	۱۰	۴۱,۹۹۹

با توجه به اینکه طرح‌های بزرگ احداث مسکن و تعداد چشمگیری از پروژه‌های انبوه‌سازی از جمله احداث مجتمع‌های مسکونی و خدمات روبنایی بزرگ‌مقیاس به‌ویژه در شهرهای جدید و توسعه‌های منفصل، با استفاده از خدمات شرکت مادر تخصصی آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک صورت می‌گیرد، بخشی از فعالیت این شرکت نیز در حوزه مسکن و شهرسازی است. این شرکت که در زمره شرکت‌های سودده و سربه‌سر زیرمجموعه وزارت راه و شهرسازی است در سال ۱۴۰۰ در مجموع ۴,۸۴۱,۱۷۰ میلیون ریال درآمد خواهد داشت که با توجه به هزینه‌کرد در نظر گرفته شده سود اندکی (کمتر از یک درصد) نصیب این شرکت خواهد شد. در تقسیم‌بندی هزینه‌کرد بودجه شرکت مادر تخصصی آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک، مبلغی افزون بر ۲۴/۵ درصد (۱,۱۷۷,۴۴۴ میلیون ریال) برای آزمایش‌های قراردادی صرف خواهد شد که بخش اعظم آن در طرح‌های انبوه‌سازی هزینه خواهد شد. میزان این هزینه‌کرد نسبت به لایحه بودجه سال گذشته افزایش ۱۰۰ درصدی را نشان می‌دهد. از سوی دیگر بخش بسیاری از هزینه‌های آزمایش‌های تعرفه‌ای از جمله خدمات ژئوتکنیک و پایدارسازی برای پروژه‌های بزرگ‌مقیاس مسکن اختصاص می‌یابد. البته بیشترین هزینه‌های شرکت مادر تخصصی آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک برای فعالیت آزمایش‌های تعرفه‌ای در نظر گرفته شده است.

شرکت مادر تخصصی سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، از مجموعه ۳۸۶،۶۰۵ میلیون ریال درآمد، بالغ بر ۸۷/۵ درصد آن را صرف فعالیت نظارت بر ساختمان‌ها در قالب برنامه مطالعه، طراحی و اجرای ساختمان‌ها خواهد کرد، در حالی که در لایحه بودجه سال پیشین، بیشترین هزینه‌کرد برای مطالعه و طراحی ساختمان‌ها منظور شده بود. با توجه به هدف‌گذاری صورت گرفته در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، این سؤال پیش می‌آید که آیا همه پروژه‌هایی که در سال‌های گذشته مطالعه و طراحی آنها به اتمام رسیده در مرحله اجرا قرار دارد که این حجم از منابع درآمدی جهت نظارت بر ساختمان‌ها منظور شده است. از دیگر مواردی که در بررسی بهای تمام شده برنامه‌ها و فعالیت‌های شرکت مادر تخصصی سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، با ابهام مواجه است، ثابت بودن هزینه واحد فعالیت‌هایی همچون ارائه خدمات فنی و مهندسی، ارائه خدمات مدیریت طرح، اجرای ساختمان‌ها و مطالعه و طراحی ساختمان‌ها نسبت به لایحه بودجه سال گذشته و در مقابل پنج برابر شدن بهای تمام شده فعالیت‌های برنامه جذب سرمایه‌گذاری و مشارکت است.

شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل‌ونقل، براساس وظایف ذاتی خود علاوه بر طراحی، ساخت و نظارت بر اجرای راه‌ها، راه‌آهن، بنادر و فرودگاه‌ها، شایسته است در زمینه تحصیل و تملک اراضی و املاک مورد نیاز پروژه‌ها اقدام کند. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ همچون سنوات گذشته، فعالیتی در این راستا منظور نشده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد تنها دو برنامه راهبری توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای و راهبری توسعه حمل‌ونقل ریلی برای این شرکت هدف‌گذاری شده است. از سوی دیگر در فعالیت‌های مقرر شده نیز تنها هزینه‌کرد احداث آزادراه‌ها و بزرگراه‌ها و همچنین احداث بهسازی راه‌های اصلی و احداث خطوط راه‌آهن براساس سنجه عملکرد کیلومتر تبیین شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد در همه فعالیت‌ها با افزایش میزان هدف کمی و افزایش هزینه واحد بهای تمام شده روبه‌رو هستیم که متعاقب آن مجموع هزینه‌کرد شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل‌ونقل در برنامه‌های در نظر گرفته شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹، افزون بر ۶۸/۶ درصد افزایش یافته است.

جدول ۱۰. بودجه شرکت‌های دولتی امور ساختمان و عمران شهری برحسب برنامه و فعالیت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

نام شرکت	عنوان برنامه	عنوان فعالیت	جمع هزینه (میلیون ریال)
شرکت مادر تخصصی سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی	ارائه خدمات فنی و مهندسی و مدیریت طرح	ارائه خدمات فنی و مهندسی	۱۰,۰۰۰
		ارائه خدمات مدیریت طرح	۱۰,۰۰۰
	ارتقای بهره‌وری	افزایش بهره‌وری برای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه	۶۰۰
		مطالعه، طراحی و اجرای ساختمان‌ها	نظارت بر ساختمان‌ها
	اجرای ساختمان‌ها		۱۰,۰۰۰
	مطالعه و طراحی ساختمان‌ها		۱۰,۰۰۰
	جذب سرمایه‌گذاری و مشارکت	جذب و جلب سرمایه‌گذاری	۲,۵۰۰
		تجهیز منابع داخل و خارج	۲,۵۰۰
		مشارکت با سرمایه‌گذاران بخش عمومی یا خصوصی	۲,۵۰۰
	جمع کل		
شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل‌ونقل	ارتقای بهره‌وری	افزایش بهره‌وری برای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه	۸۲,۲۴۸
		راهبری توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	احداث آزادراه‌ها
	احداث بزرگراه‌ها		۴۹۶,۴۴۰
	احداث و بهسازی راه اصلی		۴۴۷,۹۸۴
	راهبری توسعه حمل‌ونقل ریلی	احداث خطوط راه آهن	۵۳۵,۲۹۸
جمع کل			۲,۱۵۳,۲۷۰
شرکت مادر تخصصی آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک	ارتقای کیفیت مصالح و فرآورده‌های ساختمانی و ابنیه فنی	آزمایش‌های آب و نیرو	۵۵۷,۱۵۰
		آزمایش‌های تحقیقاتی	۱,۴۶۹,۷۰۰
		آزمایش‌های قراردادی	۱,۱۷۷,۴۴۴
		آزمایش‌های تعرفه‌ای	۱,۵۹۶,۸۷۵
	ارتقای بهره‌وری	افزایش بهره‌وری برای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه	۱
جمع کل			۴,۸۰۱,۱۷۰

براساس لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ بانک مسکن از مجموع ۱۶۷,۴۳۱,۱۲۹ میلیون ریال درآمد، تمامی این مبلغ را صرف اجرای برنامه‌های پنج‌گانه ارتقای بهره‌وری، بهبود عملکرد، پرداخت تسهیلات، جذب منابع و صدور چک بین‌بانکی و تضمین شده خواهد کرد. براساس جدول بهای تمام شده برنامه‌ها و فعالیت‌های این بانک، در حدود ۵۵ درصد هزینه‌ها، صرف برنامه پرداخت تسهیلات می‌شود که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با کاهش چشمگیر ۲۰ درصدی مواجه است. البته سهم فعالیت

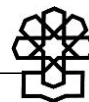
تسهیلات خرید و ساخت مسکن با افزایش مواجه بوده و آنچه که منجر به نمود کاهش برنامه پرداخت تسهیلات می‌شود، ناچیز بودن سهم فعالیت تسهیلات بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ است؛ اگر بخواهیم به صورت کلی به این مسئله بپردازیم باید گفت که تقریباً سهم بازآفرینی شهری از پرداخت تسهیلات بانک مسکن از بین رفته است. براساس هدف‌گذاری تعیین شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ بانک مسکن در راستای برنامه جذب منابع، اقدام به انتشار مبالغ بیشتری اوراق رهنی و سایر اوراق مالی خواهد کرد و از این‌رو منابع جدیدی را تجهیز و تسهیلات بیشتری را اعطا خواهد کرد. از دیگر زمینه‌های دارای افتراق در هزینه‌های منظور شده بانک مسکن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۹ باید به کاهش چشمگیر میزان وصول مطالبات غیر جاری - ارزی این بانک اشاره کرد.

جدول ۱۱. بودجه بانک مسکن برحسب برنامه و فعالیت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

عنوان برنامه	فعالیت	هزینه (میلیون ریال)
ارتقای بهره‌وری	افزایش بهره‌وری برای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه	۴۰
بهبود عملکرد	تعیین تکلیف شعب کم‌بازده یا ناکارآمد	۳,۷۱۰
	تکمیل سامانه جامع بانکداری متمرکز	۲۵,۰۰۰
	فروش اموال مازاد	۷۱۰,۰۰۰
	وصول مطالبات غیر جاری - ارزی	۳۰
	جمع	۷۳۸,۷۴۰
پرداخت تسهیلات	تسهیلات بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری	۱۰,۰۰۰
	تسهیلات خرید و ساخت مسکن	۹۲,۶۸۲,۳۸۹
	جمع	۹۲,۶۹۲,۳۸۹
جذب منابع	انتشار اوراق رهنی و سایر اوراق مالی	۷۰,۰۰۰,۰۰۰
سایر خدمات	صدور چک بین‌بانکی و تضمین شده	۴,۰۰۰,۰۰۰
	جمع کل	۱۶۷,۴۳۱,۱۲۹

جمع‌بندی و پیشنهادها

به مانند سال‌های پیشین، متأسفانه لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی به دلیل ارائه ردیف‌ها و سرفصل‌های تجمیعی دچار ابهام است و همین موضوع ابزاری برای سلب امکان نظارت‌پذیری و شفافیت بودجه تلقی می‌شود و این کاستی رویه‌ای رایج، بر ابعاد نقصان محتوای فنی و مالی آن ارجح است. براین اساس جمع‌بندی پیشنهادها به شرح ذیل ارائه می‌شود:

۱. الزام جداسازی ردیف‌های اعتباری به‌خصوص در تبصره‌های ماده‌واحد برای امکان نظارت و پایش و ایجاد تناظر با جداول امور و فصول و بخش‌ها.
۲. تفکیک حوزه روستایی و عشایری از حوزه شهری به‌ویژه آنکه در جزء «۲» بند «الف» ماده (۲۷) قانون برنامه ششم، تنظیم و ارائه هدفمند و شفاف اعتبارات مربوط به عمران و توسعه روستایی و عشایری در بودجه سنواتی، تحت پیوستی با عنوان «عمران و توسعه روستایی» و اختصاص بودجه عمرانی مربوط به این فصل حکم شده است.
۳. تفکیک اعتبارات حمل‌ونقل شهری از سایر اعتبارات شهری و شهرداری‌ها.
۴. مبتنی بر برآورد نرخ تورم سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ در حدود ۳۰ درصد می‌توان گفت تقریباً در دو سال متوالی ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ در عمل با احتساب تأثیر کاهشی نرخ تورم، عمده بودجه‌های این بخش کاهشی ارزیابی می‌شود.
۵. درخصوص تبصره «۹»: با توجه به وضعیت نامطلوب برخی شهرها در دسترسی به امکانات درمانی و بهداشتی و نیز همه‌گیری ویروس کرونا کووید ۱۹، نیاز به توسعه مراکز بهداشتی و درمانی را دوچندان می‌کند و با توجه به نیازهای گسترده مالی وزارت بهداشت و درمان در این شرایط، رجوع به فروش این اراضی در برهه اخیر غیرمنطقی بوده و پیشنهاد می‌شود، اراضی متعلق به این وزارت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ حذف شود.
- همچنین از آنجاکه نیازمندی‌ها و خدمات و کاربری‌های غیرانتفاعی که به‌سختی تأمین زمین و ساخته می‌شوند، با این اقدام برای همیشه از دسترس خارج نشوند. این مهم در اراضی مرغوب بیشتر شدت می‌گیرد چراکه از یکسو انگیزه‌های مولدسازی قوی‌تر است، هم شیوه واگذاری و فروش این اراضی می‌تواند منفعی را جابه‌جا کند و هم تأمین کاربری‌های غیرانتفاعی در مناطق مرغوب و گرانقیمت شهرها تقریباً ناممکن است و به تعبیری فروش امکانات توسعه کاربری‌های غیرانتفاعی در شهرها تلقی خواهد شد؛ و پیشنهاد می‌شود اولویت واگذاری این اراضی برای تأمین سایر کمبودهای سرانه کاربری‌های غیرانتفاعی لحاظ شود.
۶. درخصوص مالیات بر خانه‌های گران‌قیمت، مشخص نیست چرا این مورد در سال ۱۴۰۰ بیان نشده و اینکه آیا در ردیف‌های مالیاتی منظور شده است یا خیر؟ به هر روی در این گزارش با توجه به تغییر دو برابری قیمت مسکن اعداد اصلاح و به‌روزرسانی شد. با توجه به اینکه برخی از مالکان به‌ویژه در پایتخت و برخی از کلان‌شهرها با وجود تملک و در اختیار داشتن واحدهای مسکونی گرانقیمت، در عمل امکان ایجاد ارزش افزوده برای ملک خود را نداشته و با محدودیت جدی در بهره‌برداری از املاک خود روبه‌رو هستند و ازسوی دیگر ممکن است زمینه‌ای برای خریدکردن املاک به زیر ارزش تعیین شده ایجاد شود، پیشنهاد می‌شود باغات و خانه‌های شهری، خانه‌های واجد ارزش تاریخی میراثی، معماری، فرهنگی و اقامتگاه‌های بوم‌گردی از شمول این موضوع معاف شوند و وزارت راه و شهرسازی با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، وزارت میراث فرهنگی،

گردشگری و صنایع دستی ظرف مدت سه ماه آیین‌نامه اجرایی این موضوع و تدقیق موارد مستثنی و معاف را شناسایی کنند؛ چراکه در عمل در غیر این صورت به روند تخریب باغات و تخریب تمام ذخیره‌گاه‌های زیست‌محیطی، میراثی و معماری شهر منجر می‌شود.

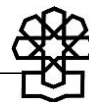
۷. بند «ز» تبصره «۸» برای اعطای هزینه معادل سهم جمعیتی سکونتگاه‌های غیررسمی و عشایری، بهسازی محیط اسکان حاشیه شهرها و بافت‌های فرسوده، اقدامی مؤثر در جهت نزدیک شدن عدالت شهری و زمینه‌سازی کاهش نسبی مشکلات جدی این مناطق تلقی می‌شود.

۸. به نظر می‌رسد وابستگی قابل توجه درآمدهای شرکت‌های عمران شهرهای جدید به آماده‌سازی زمین، دلیلی بر اشتباهی سیری‌ناپذیر توسعه و افزایش سقف جمعیتی این شهرهاست. این مسئله به مثابه سهم منابع ناپایدار مالی شهرداری‌ها از فروش تراکم و تغییر کاربری در توسعه شهری است. با این تفاوت که در شهرهای جدید نمود بسیار بارزی در افزایش تعداد خانه‌های خالی دارد و می‌طلبد که از دو بعد منطق نظری مالیه شهری و شهرسازی مورد مذاقه قرار گیرد.

۹. کماکان برنامه اقدام ملی مسکن و عملکرد آن که ارتباط بودجه تخصیصی و هزینه‌کرد آن به چه نحوی است شفاف نیست و نیاز است ردیف‌های مشخص به تفکیک هزینه واحد، تعداد و هزینه کل ارائه شود. در یک نگاه کلی می‌توان گفت حوزه مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی، تمایل چندانی به انتشار منظم و زمان‌بندی شده داده‌های آماری و شاخص‌های کلیدی بخش مسکن ندارد و نسبت به سایر حوزه‌های وزارت راه و شهرسازی از جمله حوزه حمل‌ونقل دارای عملکرد نسبتاً منفعلانه است؛ انتظار می‌رود در راستای شفافیت بیشتر عملکرد و مدیریت بهینه بازار مسکن، انتشار شاخص‌های مختلف اقتصادی، تولیدی، معاملات و ... بخش مسکن در قالب فصلنامه یا سالنامه‌های آماری تخصصی در دستور کار قرار گیرد.

۱۰. با توجه به روند بررسی و احتمالاً تصویب طرح جهش تولید و تأمین مسکن که منابع آن از محل منابع بانکی معادل کل فصل مسکن در مصارف جداول فعلی بودجه در بخش مسکن است، به نظر می‌رسد در تلفیق لایحه بودجه این دو موضوع نیاز به تدقیق و برقراری ارتباط باشد تا بتوان نظارت دقیقی بر عملکرد دولت مطالبه کرد.

۱۱. با توجه به سال پایانی برنامه ششم توسعه کل کشور و ورود به سده ۱۴۰۰، پیشنهاد می‌شود، از هم‌اکنون عزم و تلاشی ملی برای بازنگری و تغییر ساختاری ماهیت و فرایند بودجه‌ریزی برای سال ۱۴۰۱، با هدف تناظر و خوانایی و شفافیت کامل، ارائه سنجه و شاخص‌های نظارتی، تفکیک تمام سرفصل‌های تجمیع شده این قانون و انعکاس تمام برنامه‌های اجرایی جاری کشور در قالب بودجه و همچنین تبیین انطباق و میزان پیشرفت برش سالیانه بودجه در ارتباط با برنامه هفتم توسعه کل کشور و اهداف عالی گام دوم انقلاب اسلامی، ارائه شود.

۱۲. از آنجا که یکی از درخواست‌های همیشگی وزارت راه و شهرسازی به‌عنوان متولی محوری بخش مسکن، تمرکز و یکپارچگی امور مرتبط با توسعه زمین و مسکن با محوریت این وزارتخانه بوده است، پیشنهاد می‌شود همه اقدام‌ها و برنامه‌های بخش مسکن به‌صورت تفکیکی و مجزا در یک فصل تدوین شود تا تناظر کاملی بین اقدامات اجرایی این نهاد، قانون بودجه و برنامه‌های تدوین شده برقرار گردد. این امر منجر به شفافیت بیشتر عملکرد دولت‌ها در بخش مسکن شده و امکان رصد و پایش طرح‌ها و برنامه‌های بخش مسکن را فراهم می‌سازد.

منابع و مأخذ

۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۸.
۲. لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.
۳. قانون بودجه سال ۱۳۹۹.
۴. لایحه بودجه سال ۱۴۰۰.
۵. قانون برنامه ششم توسعه کشور.
۶. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور.

شماره مسلسل: ۱۷۳۸۹

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۶۳. بودجه بخش مسکن، عمران شهری و شهرسازی

نام دفتر: زیربنایی (گروه عمران و شهرسازی)، معاونت تولیدی و زیربنایی
تهیه و تدوین کنندگان: علی فرنام، محمدرضا عبدلی، رامین خورسند، حمیدرضا صباغی
مدیر مطالعه: محمدحسن بازیار
ناظران علمی: امیررضا شاهانی، علی رضا رهایی
همکاران: محمدتقی فیاضی (دفتر مطالعات زیربنایی)، علی دهقانی بنادکی (دفتر مطالعات حقوقی)
ویراستار تخصصی: —
ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. مسکن و شهرسازی
۲. لایحه بودجه
۳. اعتبارات و هزینه‌ها

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۱/۱۴